

SOLIDARUMAS IR VIENYBĖ – GERIAUSIAS ATSAKAS BET KOKIAI KRIZEI

„NATO turi tęsti atgrasymo ir gynybos priemones, o solidarumas ir vienybė – geriausias atsakas bet kokiai krizei“, – pareiškė Lietuvos krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis balandžio 15 d. vykusiame neeiliniame NATO gynybos ministrų susitikime, kuriame, naudojant saugaus ryšio vaizdo konferenciją, ministrai aptarė Aljanso atsaką į globalią pandemiją ir paramą šalims, susiduriančiomis su krize.

NATO gynybos ministrai patvirtino, kad, nepaisant iššūkių teikiant paramą krizės metu, Aljanso atgrasymo ir gynybos laikysena bei dalyvavimas tarptautinėse operacijose nesikeis.

R. Karbolis pasveikino aktyvų NATO vaidmenį koordinuojant karinę paramą civilinėms institucijoms, ypač greitai pergabenant reikalingas apsaugos ir medicininės priemones. Jis taip pat padėkojo Vokietijai ir Kroatijai, atsiuntusioms papildomas medicininės įrangos bei medicinos personalo į Rukloje dislokuotą NATO priešakinių pajėgų

Š.m. balandžio 15 d. vyko neeilinis NATO gynybos ministrų susitikimas, kuriame, naudojant saugaus ryšio vaizdo konferenciją, ministrai aptarė Aljanso atsaką į globalią pandemiją ir paramą šalims, susiduriančiomis su krize.

NATO

batalioną. Taip pat Lietuva deklaravo paramą Italijai ir Ispanijai.

Susitikime NATO gynybos ministrai sutarė dėl rekomendacijų, skirtų stiprinti civilinį atsparumą COVID19 krizės

akivaizdoje. Taip pat daug dėmesio skirta NATO atsakui į dezinformacijos atakas, susijusias su globalia pandemija, bei ES ir NATO bendriems veiksams. „Nuo pat pandemijos pradžios stebime nuosekliai

bandymus skleisti dezinformaciją, kuria siekiama mažinti pasitikėjimą valstybių priimamais koronaviruso plėtos valdymo sprendimais. Neretai korona-melagienų objektais tampa ir sąjungininkų kariai,

todėl matome būtinybę dar labiau stiprinti NATO ir ES bendradarbiavimą, ypatingai stiprinant pilietinį atsparumą, karinio judėjimo galimybes bei strateginę komunikaciją“, – sakė R. Karoblis. **LR KAM**

PASIRAŠYTA SUTARTIS SU PAMINKLO ADOLFUI RAMANAUSKUI-VANAGUI KONKURSO NUGALĖTOJAI

LR Vyriausybės kancleris Algirdas Stončaitis (kairėje) ir skulptorius Algirdas Kuzma.

LRV

Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio potvarkiu sudaryta darbo grupei buvo pavesta koordinuoti Adolfo Ramanausko-Vanago, Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signataro, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio ginkluotųjų pajėgų vado, nuo 1953 m. – aukščiausiojo Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio ir dėl nepriklausomybės kovojančios Lietuvos pareigūno kapavietės Antakalnio kapinėse Vilniuje sutvarkymo klausimus.

Konkurso komisijos sprendimu paminklo A. Ramanauskui-Vanagai skulptūrinės-architektūrinės idėjos sukūrimo ir įgyvendinimo paslaugų viešąjį pirkimą laimėjo autorių grupės – Algirdo Kuzmos ir UAB „Arches“ pateiktas pasiūlymas. Su šiais autoriais balandžio 10 d. pasirašyta tolesnių darbų vykdymo sutartis.

„Šiandien esame ištis svarbaus įvykio dalyviai. Atiduosime skolą garbingai laisvės kovų istorijai ir pagaliau įprasminsime iškiliai

asmenybe, vieną iš Lietuvos partizaninio karo simbolių — Adolfą Ramanauską-Vanagą. Manau, kad šis paminklas bus ir viso rezistencinio pasipriešinimo simbolis. Aš nuoširdžiai dėkoju itin aktyviai šiame konkurse dalyvavusiems menininkams ir, žinoma, kūrybiškiausiems konkurso nugalėtojams. Ačiū komisijai, kuri sklandžiai atliko didelį organizacinį, ekspertinį darbą. Nors metas nelengvas, tačiau, tikiuosi, paminklas ir antkapis bus pastatytas, kaip ir buvo

numatyta, iki 2020 m. liepos 1 d.“, – sakė Vyriausybės kancleris Algirdas Stončaitis.

Dėl šiuo metu paskelbto karantino menininkams suteikta galimybė šį terminą pratęsti ne daugiau kaip 2 kartus – po 60 dienų.

Komisija, sudaryta iš kultūros, meno, kitų sričių atsakingų institucijų atstovų, įvertino 14 pateiktų projektų ir išrinko nugalėtoją, atsižvelgusi į paminklo idėjinį ir plastinių sprendinių meninę kokybę, meninės idėjos autentiškumą, išraiškos priemonių ir reikšmių tikslumą. Taip pat buvo vertinamas kontekstas – paminklo ir antkapio ansamblio dermė su Lietuvos valstybės vadovų laidojimo vietoje esančia kapavieta. Pateikti 5 projektai nebuvo vertinami, nes neatitiko paskelbtų konkurso sąlygų.

Tris prizines vietas užėmėms konkurso laimėtojams bus skiriamos premijos: pirmosios vietos laimėtojui – 2 000, antrosios – 1 500, trečiosios – 1 000 eurų.

A. Ramanausko-Vanago palaikai 2018 m. rasti Antakalnio Našlaičių kapinėse, tų pačių metų spalio 6 d. palaidoti Antakalnio kapinėse, valstybės vadovų panteone. **LRV**

ES KOMISARĖ APIE „LIGUISTĄ PRIKLAUSOMYBĘ“ NUO KINIJOS IR INDIJOS

Europos Komisijos pirmininkės pavaduotoja Vera Jourova balandžio 19 d. sukritikavo Europos Sąjungos „liguistą priklausomybę“ nuo Kinijos ir Indijos tiekiamų medicinos atsargų, dar labiau paaštrintą koronaviruso krizės.

„Tai daro mus pažeidžiamus ir šiuo atžvilgiu privalome imtis radikalių pokyčių“, – sakė čekė ES komisarė, atsakinga už vertybes ir skaidrumą.

„Iš naujo įvertinsime [tieskimo] grandines... ir mėginsime jas diversifikuoti, idealiau atveju – gaminti kiek įmanoma daugiau Europoje, – sakė V. Jourova. – Tai mums buvo didelė pamoka.“

Europos Komisija iki šio mėnesio galo parengs strateginį planą šiai problemai išspręsti ir pateiks jį įvertinti Europos Parlamentui bei Bendrijos narių vadovams, nurodė V. Jourova.

Čekija, kaip ir daugelis kitų ES šalių, šiuo metu yra smarkiai priklausoma nuo Kinijoje gaminamų apsauginių kaukių, testų koronavirusinei infekcijai COVID-19 nustatyti ir kitų medicinos priemonių. **LRT**

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda balandžio 9 d. pasirašė dekretą, kuriuo skelbia, kad eiliniai Seimo rinkimai šiais metais vyks spalio 11 dieną. Pasak Prezidento, nepaprastai svarbu, kad rinkėjų teisė laisvai pasirinkti Tautos atstovus niekaip nebūtų suvaržyta. Tam reikia ne tik valdžios institucijų, bet ir politinės kampanijos dalyvių įsitraukimo – šie net ir karantino sąlygomis turi ieškoti naujų būdų, kaip pasiekti rinkėjus ir juos mobilizuoti. Konstitucija ir Seimo rinkimų įstatymas numato, kad Prezidentas eilinius Seimo rinkimus skelbia likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki Seimo narių įgaliojimų pabaigos.

Balandžio 14 d. Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda priėmė Valstybės saugumo departamento (VSD) direktoriaus **Dariaus Jauniškio** priesaiką. Buvusį Lietuvos kariuomenės Specialiųjų operacijų pajėgų vadą D. Jauniškį Prezidentas paskyrė antrai penkerių metų kadencijai. Pasak šalies vadovo, pirmosios D. Jauniškio kadencijos veiklos rezultatai padarė gerą įspūdį tiek jam pačiam, tiek Lietuvos visuomenei. Tai patvirtina visuomenės apklausos, kuriose matyti, kad pasitikėjimas VSD per 5 metus išaugo nuo 44 iki 62 procentų.

Opoziciniai konservatoriai siekia, kad Lietuvoje paskelbus ekstremalią situaciją Seimo nariams nebūtų mokamos lėšos, skirtos reprezentacijai ir parlamentinei veiklai. Pagal jų parengtą Seimo statutą pataisą, šių lėšų mokėjimas parlamentarams stabdomas paskelbus nepaprastąją padėtį, valstybės lygio ekstremaliąją situaciją, karantiną visoje šalies teritorijoje ir atnaujinamas jai pasibaigus. Savo pataisą Seimo nariai Gabrielius Landsbergis, Ingrida Šimonytė, Irena Degutienė, Jurgis Razma, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė ir Agnė Bilotaitė grindžia gresiančia ekonomine krize, kylančia dėl karantino uždarius dalį verslų.

Balandžio 19 d. Ukrainos atsakingosios institucijos informavo, kad toliau tęsiami gaisro gesinimo darbai bei imamasi visų įmanomų priemonių, kad būtų užkirstas kelias esamiems gaisrams plisti bei naujiems gaisrų židiniams atsirasti. Pabrėžiama, kad Černobylio atominė elektrinė, panaudoto branduolinio kuro saugyklai bei kitiems Černobylio zonoje esantiems kritiškai svarbiems objektams pavojaus nėra, o per visą gaisrų laikotarpį jonizuojančiosios spinduliuotės lygis Černobylio zonoje bei Kijeve neviršijo leistino lygio. Radiacinis fonas Lietuvoje yra nepakitęs. Apie bet kokius radiacinio fono pakitimus Lietuvoje gyventojai bus nedelsiant informuojami. Vadovaujantis Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos duomenimis, artimiausiomis dienomis Lietuvoje vyraus šiaurės ir šiaurės vakarų vėjai, todėl gaisro metu susidarę dūmai Lietuvos teritorijos nepasieks.

Teisingumo ministerija (TM) siūlo pataisas, kad baudžiamąsias bylas teismai galėtų nagrinėti nuotoliniu būdu – pasitelkdami informacines technologijas. Taip pat siūloma leisti nuotoliniu būdu atlikti ikiteisminius tyrimus. Ministerija pranešime argumentuoja, kad taip būtų modernizuotas baudžiamasis procesas, sudaryta galimybė rengti teismo posėdžius, kai to neįmanoma padaryti įprasta tvarka, sutauptyta laiko. Šiuo metu baudžiamosiose bylose nuotoliniu būdu galima apklausti įtariamąjį arba liudytoją, ekspertą, jeigu jie negali atvykti į teismo posėdį. Tačiau nėra įteisinta galimybė, kad visi proceso dalyviai dalyvautų teismo procese, kuris vyksta naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas, pavyzdžiui, vaizdo konferencijas.

Dėl karantino kai kurios Lietuvos bažnyčios ir kunigai susiduria su finansiniais sunkumais. Mišioms vykstant be maldininkų bei ženkliai sumažėjus krikštynų, vestuvių ir kitų liturginių apeigų, sumažėjo ir aukų bažnyčioms. Didžioji savaitė Romos katalikams yra labai svarbi. Velykos yra viena svarbiausių katalikų švenčių per visus metus, todėl tradiciškai šią savaitę maldininkai miniomis rinkdavosi į bažnyčias ir suaukodavo daug pinigų. Dalis parapijų, galima sakyti, gyvena iš Velykų ir Kalėdų rinkliavų, todėl karantino laikotarpis joms labai sudėtingas.

Dėl vėjo balandžio 18 d. trumpam buvo nulinkęs Gedimino pilies bokšto vėliavos stiebas. Tai pastebėję specialistai stiebą jau sutvarkė. „Apsauginis darbuotojas pastebėjo, kad vėliavos stiebas yra nukreiptas. Dabar jis jau atstatytas į esamą padėtį“, – LRT.lt sakė Lietuvos nacionalinio muziejaus atstovas Arminas Šileikis. Pasak jo, dėl didelio vėjo kartais pasitaiko, kad atsipalaiduoja stiebo vidinis varžtas. Gedimino pilies bokštas yra išlikusi Vilniaus aukštutinės pilies dalis. Jis yra vienas labiausiai sostinėje lankomų turistinių objektų.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

JAV PREZIDENTAS ĮSPĖJA KINIJĄ: GALI TEKTI ATSAKYTI DĖL KORONAVIRUSO PANDEMIJOS

JAV prezidentas Donaldas Trampas (Donald Trump).

AP

JAV prezidentas Donaldas Trampas (Donald Trump) balandžio 18 d. sustiprino kritiką Kinijos atžvilgiu dėl to, kaip šalis tvarkėsi su koronaviruso protrūkiu, ir įspėjo, kad Kinijai gali tekti patirti tam tikras pasekmes, jei ji yra „sąmoningai atsakinga“ už koronaviruso pandemiją.

JAV prezidento teigimu, Kinija galėjo sąmoningai suklaidinti tarptautinę bendruomenę dėl naujojo koronaviruso arba galėjo padaryti klaidą.

„Ji galėjo būti sustabdyta Kinijoje prieš prasidedant, bet

nebuvo. Ir dabar visas pasaulis dėl to kenčia“, – žurnalistams Baltuosiuose rūmuose sakė D. Trampas.

Paklausus, ar Kinija turėtų patirti pasekmes dėl pandemijos, kuri pernai gruodį prasižėjo Kinijos Uhano mieste ir pareikalavo daugiau kaip 157 tūkst. gyvybių visame pasaulyje, prezidentas atsakė: „Jei jie sąmoningai atsakingi, žinoma. Jei tai buvo klaida, klaida yra klaida. Bet jei jie sąmoningai atsakingi, tada taip, turėtų būti pasekmės.“

„Ar tai buvo klaida, kuri tapo

nekontroliuojama, ar tai buvo padaryta sąmoningai? Tai labai didelis skirtumas“, – teigė D. Trampas ir pridūrė manęs, kad Kinijai buvo gėda dėl viruso.

JAV vadovo manymu, Pekinas slėpė informaciją apie virusą ir tikrąjį ligos mastą. D. Trampui taip pat kelia abejonių Kinijos oficialiai skelbiamas mirčių nuo infekcijos skaičius.

D. Trampo administracija teigė neatmetanti galimybių, kad naujasis koronavirusas netyčia buvo paskleistas iš Uhano laboratorijos, tyrinėjančios šikšnosparnius. **ELTA**

DĖL KORONAVIRUSO IŠ ASTRARO AE Į BALTARUSIJOS LIGONINES IŠGABENTA 100 ŽMONIŲ

Iš Gardino srities Astravo rajone statomos atominės elektrinės (AE) į ligoninę išgabenta 100 žmonių, kuriems įtariamas koronavirusas.

Tai balandžio 16 d. pranešė Baltarusijos sveikatos apsaugos ministras Vladimiras Karanikas, parlamente atsakdamas į deputatų klausimus.

„Hospitalizuota 100 žmo-

nių“, – pareiškė V. Karanikas. Anot jo, į ligoninę paguldyti tie, kurie kontaktavo su infekuotais darbininkais, atvažiavusiais iš Rusijos. Ministras pažymėjo, jog visiems kontaktams Astravo atominėje elektrinėje išaiškinti pasitelkti milicijos pareigūnai.

Balandžio 15 d. Rusijos valstybinė atominės energetikos korporacija „Rosatom“ pranešė,

jog 15 specialistų iš Rusijos, atvykusių dirbti Baltarusijos AE statybvietėje, paguldyti į gydymo įstaigą Gardino srityje, kadangi jiems atliktų testų dėl koronaviruso rezultatai buvo teigiami. Naujausiais duomenimis, iki šiol Baltarusijoje nustatyti 1,486 užsikrėtimo koronavirusu atvejai, 16 infekuotųjų mirė. **ELTA**

JAV DIDINS PARAMĄ UKRAINAI, KOVOJANČIAI PRIEŠ RUSIJOS AGRESIJĄ

Pentagono vadovas Markas Esperis balandžio 9 d. telefonu kalbėdamasis su Ukrainos gynybos ministru Andrijumi Taranu patvirtino, kad Jungtinės Valstijos remia Ukrainos pastangas didinti gynybinius pajėgumus prieš Rusijos agresiją.

„Gynybos sekretorius patvirtino JAV paramą ukrainie-

čių pajėgų galimybių, skirtų veiksmingiau gintis nuo Rusijos agresijos, didinimui“, – sakoma Pentagono pranešime spaudai apie įvykusį pokalbį.

M. Esperis taip pat „akcentavo būtinybę sąjungininkėms Europoje aktyviau remti Ukrainos pastangas saugumui palaikyti“, nurodė Gynybos

departamentas.

Pentagono vadovas gerai įvertino Ukrainos gynybos reformų pastarojo meto pažangą ir paragino „palaikyti saugesnės ir demokratiškesnės Ukrainos rėmimo dinamiką“.

A. Taranas savo ruožtu „patvirtino įsipareigojimą performuoti Ukrainos gynybos sektorių pagal NATO principus ir standartus“, sakoma Pentagono pranešime. **LRT**

SIRIJOS REŽIMAS YRA ATSAKINGAS UŽ CHEMINIO GINKLO PANAUDOJIMĄ

Cheminio ginklo draudimo organizacija (OPCW) balandžio 8 d. pirmą kartą atvirai apkaltino Siriją cheminio ginklo panaudojimu šalyje, pa-

reiškusi, kad šalies prezidento Basharo al Assado režimas 2017 metais tris kartus panaudojo chloro ir zarino dujas.

Organizacija pranešė pa-

dariusi „išvadą, kad yra tvirtas pagrindas manyti, jog zariną kaip cheminį ginklą Latamnoje 2017 metais... ir chlorą... panaudoję buvo asmenys, priklausantys Sirijos arabų oro pajėgoms“. **LRT**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
Oro paštų į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00.
Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

PASAULIS IEŠKO KALTŲ IR REIKALAUJA ATSAKOMYBĖS

Pasaulis sustingo laike – koronavirusas net kovojančias Afrikos valstybių grupuotes privertė pasirašyti paliaubas. Įsivaizduojate – virusas privertė nustoti šaudyti! Politiniame pasaulyje šalių gyvenime, atrodytų, irgi įsivyravo sąstingis, nors kraujas nesiliovė lietus nei Sirijoje, nei Ukrainoje. Galų gale atsirado savotiška susitaikymo su lemtimi ramybė – jei jau lemta persirgti tuo velnio virusu, tai nieko nepakeisi...

Tačiau žmonių neapleidžia paprastas klausimas – o kas gi vis dėlto yra atsakingas už šitą COVID-19 pandemiją? Kaip visuomet atsirado ne tik pagrįstų teiginių, bet ir įvairių sąmokslų teorijų, kurioms negalioja mokslininkų argumentai, kad mokslas dar neatrado būdo „pagaminti“ ir „paslėpti“, kas ir kaip pagamino naują virusą. Vienintelis dalykas, ką galima apie tas „teorijas“ pasakyti, yra tai, jog jos viso labo turėjo tam tikrą pagrindą savo klaidesiems pradėti. Kartojų – ne „pagrįsti“, bet „pradėti“. Kaip pavyzdį galima pasitelkti faktą, jog pandemija prasidėjo Kinijoje – mieste Uhane, kuriame yra valstybinė virusologijos laboratorija (jai ir šiandien nepavyksta galutinai atsimušti nuo sąmokslų teorijų kaltinimų). Vis dėlto racionalus grūdas šiuose kaltinimuose yra, tik jis nukreiptas ne į laboratoriją, bet į komunistinę Kinijos režimą. Kaip ir reikėtų tikėtis, daugiausia tokių kaltinimų ateina iš labiausiai kenčiančios nuo pandemijos Vakarų pasaulio šalies – JAV. Štai ką ta tema rašo Amerikos konservatyvus naujienų tinklalapis ir savaitinis žurnalas „*Washington Examiner*“: leidinio teigimu, amerikiečių senatorius respublikonas Lindsis Grehamas pareiškė, kad ir Respublikonų partija, ir Demokratų – vienodai vertina būtinybę nubausti Kiniją už tai, kad ji išplatino koronavirusą pasaulyje. „Mes, JAV Senatas, nekaltiname Donaldo Trampo (Donald Trump), mes kaltiname Kiniją. Kinija atsakinga už 16 tūkstančių amerikiečių mirtį ir už 17 milijonų amerikiečių darbo praradimą. Būtent Kinijos vyriausybė ir jos elgesys atvedė iki pandemijos,“ – teigia senatorius L. Grehamas. Jis pabrėžė, kad JAV privalo priversti Kiniją pakeisti savo elgesį. „Norėčiau, kad mūsų atsakas būtų toks įtikinamas, jog Kinija tuoj pat pakeistų savo elgesį. Aš noriu sugrąžinti į JAV medicinos reikmenų tiekimo grandinę, aš noriu sustabdyti kai kurių Kinijos skolų nurašinėjimą, nes ne mes, bet jie mums turi mokėti!“ – pridūrė senatorius. Taip pat L. Grehamas pritarė demokrato iš Niu Džersio Kori Bukerio ir dešimčių kitų senatorių nuomonei, kurie reikalauja, kad Pasaulinė Sveikatos Organizacija (PSO) priverstų Kiniją uždrausti vadinamuosius „paukščių turgus“, kurie, kaip manoma, ir tapo pandemijos šaltiniu.

Remiantis „*Harris Poll*“ apklausa, 77 proc. amerikiečių dėl koronaviruso pandemijos išplitimo kaltina Kiniją, o daugiau nei pusė jų reikalauja kompensacijų. (Balandžio 11 d. tapo žinoma, kad tūkstančiai amerikiečių pateikė kolektyvinį 1,2 trilijono dolerių ieškinį prieš Kiniją dėl koronaviruso.)

Ne tik amerikiečiai kalba apie Kinijos atsakomybę dėl pandemijos ir elgesį. Ir ne vien Kinijos - balandžio 9 d. Europos Sąjungos diplomatojos vadovas J. Borrelis pareiškė, jog Rusija ir Kinija išnaudoja pandemiją savo įtakos plėtrai.

LIETUVOS PATIRTIS IR ŠIANDIENINĖ KRIZĖ

Klausydamas informacijos apie viruso griaujamą mūsų įprastą gyvenimą, jaučiausi taip, tarsi grįžtų karo meto statistika. Užmušti, sužeisti, dingę be žinios. Nesinorėtų dar labiau niūriomis prognozėmis demoralizuoti mūsų visuomenės, tačiau visai tylėti irgi neišeina. Pabandykime pažvelgti, kokią patirtį nelaimių srityje turi mūsų visko mačiusi Lietuva.

Lietuvos istorijoje būta ne vienos epidemijos, skaudžiausios jų atsitiktinai ar neatsitiktinai sutapo su karais.

1347–1351 m. vykęs maras (nusinešęs nuo 30 iki 48 proc. Europos gyventojų gyvybių) Lietuvoje tikrai turėjo būti juntamas, tačiau nėra dokumentuotas. XVI antroje – XVII a. pirmoje pusėje būta ne vienos epidemijos (kone kas 10–20 metų reguliariai!), tačiau didžiausios nelaimės ateidavo tada, kai liga sutapdavo su kitomis nelaimėmis – karu ir badu.

1657–1659 m. maras sutapo su 1648 m. prasidėjusiu pražūtingu karu su kazokais, kuris savo ruožtu išprovokavo karą su Maskva (prasidėjo 1654 m.) ir Švedija (prasidėjo 1655 m.). Iš esmės visa to meto Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė (Šiandieninė Lietuva, pietinė Latvija, Baltarusija ir dalis Lenkijos Palenkės vaivadijos) pateko į žiaurią okupaciją, kilo pasipriešinimo banga, sukėlus dar didesnes okupantų represijas, gyventojai krizės sąlygomis ieškojo gana baisių pasirinkimų, kaip kad dalies bajorų pasidavimas švedų karaliaus globai ar kitos dalies bajorijos kalbėjimas su okupantų caru Aleksejumi Michailovičiumi dėl jo išrinkimo Lietuvos valdovu, ar Boguslavo Radvilos susiejimą su Prūsijos karalyste.

Natūralu, kad iš esmės sutrikusi valstybinė veikla paveikė ir žemės ūkio ciklo užtikrinimą, kilo badas ir kaip tik tuo metu kilo maro epidemija. Tokiu būdu šios nelaimės sudarė tam

tikrą klasterį ir nebuvo jokio mechanizmo, kaip suvaldyti šią baisią krizę, nuo kurios buvo gelbėjamasi užsidarant ar bėgant į Prūsiją ir kitas šalis.

Žinoma tik tiek, kad gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo kone perpus, o ekonomikos ir kultūros atsigavimas užtruko kelis dešimtmečius. Tai didžiausia mums žinoma nelaimė Lietuvos istorijoje, kurios masė sunkiai suvokiama ir paliko labai dideles žaizdas, tokias kaip interesų susmulkinimas, nepasitikėjimas centrine valdžia, gyvenimo persikėlimas į pavietus (to meto teritoriniai vienetai, primenantys šiaurines rajonus), savivalės padidėjimas ir daugelio kitų nelaimių pradžia. Profesorės Vaidos Kamuntavičienės tyrimai parodė, kad valstybės kraštovaizdis nepaprastai pasikeitė, o žmonės meldėsi tvarteliuose.

Nespėjus pasiekti ikikarinio lygio, Lietuvą vėl užgriuvo labai panaši nelaimė. Jau 1694 m. prasidėjo neskelbtas pilietinis karas ir jis intensyviau ar mažiau intensyviai tęsėsi iki didesnių nelaimių pradžios, kai naujasis valdovas Augustas II Vetinas iš Saksonijos įsivėlė į ypač nesėkmingą karą su Švedija. Nors Lietuva ir Lenkija nenorėjo tame kare dalyvauti, Seimas atsisakė skelbti karą, karas pats atėjo į Abiejų Tautų Respubliką, ir neliko nieko kito kaip kariauti. Kariauti tuo metu, kai vidaus kovos tarp Sapięgų sąjungininkų ir priešininkų išvartojo atvirą pilietinį karą, pasibaigusį Valkininkų mūšiu.

Tokiu būdu išorinės Švedijos intervencijos išvakarėse Lietuva buvo susiskaldžiusi, valdoma kitų interesų turinčio valdovo, ir, atėjus laikui kovoti su įsibrovėliais, buvo galima pasitikėti tik bajorijos lyderiais ir krašto savignyos pajėgumais, kurie daugiau kovojo su politinių priešininkų dvarais nei su įsibrovėliais. Šis

sunkus karas, per kurį kraštas daugiau kentėjo nuo savosios kariuomenės nei nuo svetimos, netikėtai pakeitė kryptį, švedams pralaimėjus mūšyje prie Poltavos, taigi krašte vėl įsitvirtino Augusto II ir Rusijos šalininkai, tačiau tuo nelaimės nesibaigė.

1710–1711 m. prasidėjo pražūtinga maro epidemija, kuri sukėlė didžiulius nuostolius. Visos Lietuvos duomenų vėlgį neturime, tačiau, pagal kai kurių regionų statistiką ir geriau žinomus Prūsijos karalystės duomenis (jie kaip visada kruopščiai viską užrašinėjo ir skaičiavo), žinome, kad netekome nuo trečdaliao iki pusės gyventojų. Kadangi nuo buvusios nelaimės kraštas dar nebuvo atsigavęs, tai nuostoliai buvo labai dideli, politinė valdžia neveiksni, valstybė pateko į tam tikrą stagnaciją, iš kurios pradėta atsigauti tik antroje amžiaus pusėje.

Nors žemės ūkiu pagrįsta ekonomika atsigaudavo greičiau, per du dešimtmečius dirbamos žemės plotas pasiekdavo ikikarinį, politinės ir kultūrinės pasekmės buvo gerokai skaudesnės, valstybė nustojo būti realia jėga, pateko į priklausomybę nuo Rusijos ir kitų kaimynų, valstybė tapo daugiau teritorija nei valstybe. Iš esmės Abiejų Tautų Respublika ir buvo palaužta tuo metu, o antroje amžiaus pusėje vykusių reformų jau negalėjo pasiekti kaimynų pajėgumų ir valstybė buvo sunaikinta.

Po šių baisių laikų pristatymo, žinoma, kyla klausimas, ar ir dabar taip bus. Niekas negali žinoti, kaip bus, bet aišku, kad to gyvenimo, koks buvo iki šios krizės, nebebus. Gali būti, kad ateities istorikai periodizuodami 1991–2019 m. laikotarpį laikys kažkokiu vienu baigtiniu, o jau 2020 m. bus vadinami koku nors nauju vardu.

Jei nebus imamasi kryptingos politikos, tokios nelaimės padariniai gali būti juntami ilgą laiką: ekonomika atsigaus palyginti greitai, tačiau žmonių mąstymas, tikėtina, pasikeis negrįžtamai. Jie gali mažiau tikėti centrine valdžia, labiau koncentruotis į juos saugojusias struktūras, giminystės ryšius, labiau domėtis religija, pomirtinių gyvenimu. Galima sakyti, nusivils protingomis žmonijos pastangomis ir pateks į tam tikrą apatiją, konservatizmą, uždurumą.

XVII pab. – XVIII a. pradžioje Abiejų Tautų Respublikoje žmonės stengėsi vengti valstybės kišimosi į gyvenimą, daugiausia veiklos vyko pavietų lygmeniu, intrigos daugiausia siekė teismus, mažą giminės, parapijos gyvenimą.

(Nukelta į 4 psl.)

Tą pačią dieną Jungtinių Valstijų kongresmenas respublikonas Džimis Benksas paragino JAV inicijuoti Kinijai tarptautinį tribunolą dėl koronaviruso paskleidimo. Porą dienų iki to, JAV prezidentas D. Trampas ir amerikiečių senatoriai apkaltino pasaulinę Sveikatos Organizaciją už tai, kad ji (PSO) paklūsta Kinijai.

Nepriklausomo britų visuomeninio susivienijimo „*Henry Jackson Society*“ ataskaitoje teigiama, kad Kinija turi būti patraukta atsakomybėn pagal tarptautinės teisės postulatą ir išmokėti pasauliui 6,5 trilijono dolerių kompensaciją už pirminius veiksmus nuslepiančią koronaviruso pandemijos pradžią, kas netrukus atvedė iki daugiau nei 60 000 mirčių ir trilijonų dolerių nuostolių ekonomikoje.

Balandžio 6 d. pranešta, kad britų parlamentaram pasmerkė Kinijos elgesį kovoje su koronaviruso pandemija. Oficialiajam Pekinui buvo lemta suvaidinti svarbiausią vaidmenį, teigiama Jungtinės Karalystės parlamento Bendruomenių rūmų komiteto užsienio reikalams ataskaitoje. Tačiau Kinija nuo pandemijos protrūkio pradžios stengėsi kliudyti duomenų rinkimo procesui, teigia dokumento autoriai.

Kęstutis Šilkūnas

(Atkelta iš 3 psl.)

LIETUVOS PATIRTIS IR ŠIANDIENINĖ KRIZĖ

Žmonės nepasitikėjo valdovu, įkišusiu kraštą į tokias dideles nelaimes. Būtinąsias valdymo išlaidas stengėsi išspręsti be valstybės kišimosi: pavyzdžiui, kariuomenės daliniams buvo priskirtos tam tikros teritorijos, iš kurių kariai pagal nustatytas kvotas patys susirinkdavo mokesčius.

Paradoksalu, bet kaip tik tuo metu baigėsi didieji karai, kitos nelaimės, ir gyvenimas ėmė atsigausti, tiesa, gana lėtai. Žemės ūkis gal kiek ir greičiau, naudojant pridėtinės žemės metodą, kai valstietis, paėmęs nenaudojamą žemės plotą, 10 metų neturėjo iš jos mokėti mokesčių ir atlikti prievolių, tačiau visa kita – valstybinė infrastruktūra, keliai, tiltai, rūmai – buvo atstatoma kelis dešimtmečius. Gyventojų skaičius, buvęs 1648 m., iki didžiųjų nelaimių, buvo pasiektas tik XVIII a. antroje pusėje – apie 1768 metus. Toks lėtas atsigavimo laikotarpis dažnai sukuria tam tikrus ilgalaikės kultūros stereotipus, tai, ką mes vadiname kultūrinėmis kategorijomis, labai būdingomis mūsų kultūrai – nepasitikėjimą valstybe, savotišką pacifizmą. Keistas buvo tas pacifizmas, nes bajorai turėjo savo ginkluotus būrius ir su jų pagalba sprendė problemas.

Lietuva 1717–1764 m. realiai turėjo tik kiek daugiau nei 4 000 karių, o ir vėlesniais metais nedaug ką padaugėjo, iki pat Didžiojo reformų seimo 1788–1792 m. Augusto III Vetino iš Saksonijos laikais (1733–1763) beveik visi seimai suiro, dalis dėl vidinių problemų, dalis dėl užsienio valstybių kišimosi: pajutusios, kokia pažeidžiama yra nepasitikėjimo valdovu sistema, netruko tuo pasinaudoti, papirkdama didikus, palaikydama partijų tarpusavio prieštaravimus, derindami tarpusavio politiką Abiejų Tautų Respublikoje. Padalinimų idėja buvo jau 1732 m., kai Rusija, Prūsija ir Austrija pasirašė trijų juodųjų erelių (esančių tų valstybių herbuose) sutartį. Tuo tarpu žmonėms atrodė, kad viskas yra gerai, karo nėra, mokesčiai maži. „Prie karaliaus Sakso gerk, valgyk ir atsileisk diržą“, – skelbė populiarius to meto posakis.

Tuo tarpu Prūsija, kuri nepatyrė tokio baisaus karo, bet stipriai nukentėjo nuo maro epidemijos, pasuko kitu problemų sprendimo keliu. Prūsijos karalius Fridrichas Vilhelmas I, paveldėjęs daug skolų ir neaukštą valstybės statusą, ėmėsi krašto ekonomikos kėlimo per aktyvų valstybės

dalyvavimą visuose atsigavimo procesuose, skatindamas vidinę valstybės kolonizaciją, rinkdamas statistiką, per savo valdininkus kontroliuodamas visus procesus. Apie tai mes daug sužinoje iš Levos Simonaitytės romano „Aukštųjų Šimonių likimas“, daugiausia minint krašto suvokietinimą, tačiau Prūsija ne tik pakilo ekonomiškai, bet ir sugebėjo išsikovoti didžiosios galios statusą ir dalyvauti mūsų valstybės dalybose 1772–1795 m. Fridricho Vilhelmo I asmeninės pastangos tvarkant kraštą milžiniškos – karalius dirbo „be išėginių“, kūrė komisijas ir valdybas, stengėsi visiems gyventojų sluoksniams vienodai paskirstyti mokesčių ir prievolių naštą ir būti teisingas tiek valdininkams, tiek pats sau asmeniškai, pasirinkdamas asketišką gyvenimo būdą.

Tuo metu Europoje klesint barokiniam spindesiui, prabangai ir išlaidumui, šis paniekinamai karaliumi kapralu vadinamas valdovas Prūsiją padarė savarankiška, ekonomiškai racionaliai tvarkoma, karalystės valdiniais besirūpinančia valstybe. Iš čia ir Prūsijos gyventojų pasitikėjimas valdžia ir uolus visų nurodymų vykdymas, būdingas ir seniesiems Klaipėdos krašto gyventojams.

Nesu prūsiskojo militarizmo šalininkas, tačiau pavyzdys svarbus ir pamokantis. Per tokias nelaimes pasikeičia galios balansai, iškyla kitos, dažnai naujos jėgos, lyderiai, valstybės, paremtos tikra jėga, iki susikuria vėl kažkiek stabilus pasaulis.

Šiuo laikotarpiu svarbu išlikti susitelkus, nepasidalinti viduje, netapti kitų veikimo arena, neprarasti savasties ir išlaikyti lyderius. Krizė išryškina geriausius ir blogiausius žmonių bruožus – tai laikas, kai iškyla stipriausi lyderiai ir kai žmonija parodo niekingiausius savo bruožus. Žmonės nemėgsta kalbėti apie blogus laikus, nes yra priežasčių, dėl ko tai geriau nutylėti. Krizės metu svarbu išlaikyti tikėjimą, tai vienintelis tikras dalykas, ir paramą valstybei. Vargas gimdo žmoniškumą ir tarpusavio sąveiką. Žmonės išmoksta išlikti, prisitaikyti, sustiprina savo imunitetą, mažiau pasiduoda ištižimui, labiau myli gyvenimą ir vyksta mažiau nesąmonių. Bet už tai tenka sumokėti labai didelę kainą.

Norėčiau palinkėti stiprybės, vienybės ir mokėjimo išlikti. Išlikti fiziškai ir žmoniškai.

Prof. Valdas Rakutis, karo istorikas, Lietuvos kariuomenės vyresnysis patarėjas ir Klaipėdos universiteto profesorius

SINCHRONIZACIJOS PROJEKTAS BUS KOORDINUOJAMAS AUKŠČIAUSIU LYGIU

Asociatyvi nuotrauka.

LRV

Balandžio 15 d. Lietuvos ministrų kabinete pritarta Vyriausybės komisijos, kuri koordinuos Lietuvos energetikos sistemos sinchronizacijos su kontinentinės Europos elektros tinklais projekto įgyvendinimą, steigimui. Sinchronizacija yra pripažinta prioritetiniu Europos Komisijos (EK) energetikos projektu.

„Šio projekto įgyvendinimas apima daug kompleksinių sričių – nuo žemės klausimų, sudėtingų techninių sprendimų iki politinių sutarimų su kitomis šalimis. Nauja komisija sustiprins projekto priežiūrą ir leis greičiau judėti pirmyn su būtinais sprendimais“, – sako energetikos ministras Žygimantas Vaičiūnas.

Elektros energetikos sistemos sinchronizacijos projekto įgyvendinimo ir susijusiems klausimams spręsti yra reikalingas platus tarpinstitucinis bendradarbiavimas, kad būtų užtikrinti efektyvūs ir greitai sprendimai, siekiant pagrindinio tikslo – Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos su kontinentinės

Europos elektros tinklais iki 2025 m.

Komisijai vadovaus Ministras Pirmininkas. Komisijos darbe taip pat dalyvaus energetikos, aplinkos, finansų, užsienio reikalų ir žemės ūkio ministrai, taip pat „Litgrid“ ir „Epsog“ vadovai.

2019 m. rugpjūtį Vyriausybė sudarė keturiolikos sinchronizacijos projektų sąrašą, kuriems suteiktas ypatingos valstybinės svarbos statusas. Rugsėjį buvo patvirtintas Lietuvos elektros energetikos sistemos sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais veiksmų ir priemonių planas.

Šiuo metu sinchronizacijos projekto įgyvendinimas jau yra įsibėgėjęs. Darbai jau yra prasidėję visuose sinchronizacijos projektuose: vienur – vyksta parengiamieji etapai, kai kuriuose – jau įpusėta su statybomis, vienas projektas yra pilnai įgyvendintas. 2019 m. buvo baigti 330 kV Bitėnų transformatorių pastotės išplėtimo darbai. Jau pradėti didžiausio sinchronizacijos projekto – jungties „Harmony

Link“ statybos teritorijų planavimo darbai Lietuvos teritorijoje, atliekama jūrinio kabelio trasos studija.

Pirmajam projekto etapui EK skyrė maksimalų 75 proc. finansavimą – 323 mln. Eur trims Baltijos šalims, iki gegužės pabaigos perdavimo sistemos operatoriai turi pateikti EK paraišką dėl antrojo projektų finansavimo.

Baltijos šalių elektros perdavimo sistema istoriškai buvo plėtotą ir iki dabar veikia kaip sudėtinė IPS/UPS elektros sistemos, centralizuotai valdomos iš Rusijos, dalis. Po Baltijos šalių prisijungimo prie ES, atsirado realios galimybės integruoti Baltijos šalių elektros energetikos infrastruktūrą, elektros rinką ir valdymą į Vakarų Europos elektros sistemas. Elektros energetikos sistemos sinchronizacija su kontinentinės Europos tinklais yra strateginis energetikos srities projektas, kuris leis galutinai užtikrinti nepriklausomą elektros energetikos sistemos valdymą, vadovaujantis europietiškais sistemos valdymo standartais.

LRV

LIETUVA IR LENKIJA IŠMOKO BENDRAS SKAUDŽIOS ISTORIJS PAMOKAS

Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis balandžio 10 d. išsiuntė laišką Lenkijos premjerui Mateuszui Morawieckiui ir partijos „Teisė ir teisingumas“ pirmininkui Jarosławui Kaczyńskiui kuriame Vyriausybės, Lietuvos žmonių vardu išreiškė tvirtą paramą, solidarumą su Lenkija, minint 80-ąsias kruvinų Katynės žudynių ir 10-ąsias Smolensko tragedijos metines.

„Niekuomet neužmiršime Sovietų Sąjungos įvykdyto nusikaltimo, kurio užsakovus ir vykdytojus mėginta paslėpti po ciniško melo skraiste. 22 tūkstančiai Lenkijos karininkų ir inteligentijos atstovų buvo

nužudyti 1940 m. pavasarį, ir tai buvo baisi tragedija Antrojo pasaulinio karo parblokštai Lenkijai. Prisimename katastrofoje prie Smolensko žuvusius Lenkijos didvyrius: šviesios atminties Prezidentą Lechą Kaczyńską, pirmąją poniją Marią Kaczyńską ir visus Lenkijos valstybės sūnus bei dukteris, kartu su Lenkija liūdime dėl jų netekties“, – sako premjero laiške.

Pasak S. Skvernelio, Prezidento Lecho Kaczyńskio ir jo komandos nuopelnai stiprinant broliškus Lietuvos ir Lenkijos ryšius išliks mūsų tautų istorijoje. Lietuva didžiuojasi, kad Vilniaus centre

2018 m. atidengta Prezidento Lecho Kaczyńskio vardu pavadintos gatvės lentelė.

Anot Vyriausybės vadovo, gyvename išbandymų kupinu laiku, todėl itin svarbu išlaikyti ir stiprinti Europos bendrą istorinę atmintį. Lietuva labai vertina premjero M. Morawieckio ir Prezidento Andrzejaus Dudos indėlį organizuojant bendrą 1863-1984 metų sukilimo vadų ir dalyvių valstybinių laidotuvių ceremoniją 2019 m. lapkričio 22 d. Vilniuje. Ši ceremonija sustiprino tautų bendrystę, sujungė, įpareigojo Lietuvos, Lenkijos ir Baltarusijos valstybių visuomenę toliau siekti

(Nukelta į 5 psl.)

LIETUVOS PREZIDENTAS PAGERBĖ KATYNĖS ŽUDYNIŲ IR SMOLENSKO TRAGEDIJOS AUKŲ ATMINIMĄ

2020-04-10

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda laišku Lenkijos Prezidentui Andrzejui Dudai ir Lenkijos žmonėms išreiškė pagarbą ir palaikymą, minint 80-ąsias Katynės ir 10-ąsias Smolensko tragedijų metines.

Laiške Lietuvos vadovas prisimena šviesios atminties Prezidentą Lechą Kaczyńskį ir pirmąją ponią Marią Kaczyńską bei su jais skridusios delegacijos narius, žuvusius lėktuvo katastrofoje prie Smolensko 2010 metais. „Jie buvo Lietuvos draugai ir bendraminčiai, jų netektis mums labai sunki“, – rašoma laiške.

Šalies vadovas su pirmąja ponia aukų atminimą pagerbė malda Vilniaus Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, koplyčioje.

„Šiandien pagerbiu ir prieš aštuoniasdešimtmetį Katynėje tragiškai nužudytų aukų, Lenkijos kariškių ir inteligentų, atminimą. 1940 m. sovietai sunaikino Lenkijos tautos žiedą, o vėliau šį nusikaltimą panaudojo dezinformaciniam karui prieš Lenkiją. Deja,

tenka pripažinti, kad istorinis revizionizmas vis dar tęsiasi ne tik Lenkijos, bet ir Baltijos šalių atžvilgiu. Istorijos perrašymas vyksta, turime būti budrūs – 1939-ųjų Molotovo–Ribentropo pakto Slaptieji protokolai, padalinę Europą, lėmė Baltijos valstybių okupaciją“, – teigia Prezidentas.

Šalies vadovas priminė, kad Lietuvos Respublikos Seimas šių metų balandžio 7 d. priėmė rezoliuciją, išreiškiančią solidarumą su Lenkija, Rusijos Federacijos kaltinamą prisidėjus prie Antrojo pasaulinio karo pradžios.

Lėktuvo katastrofoje, įvykusioje 2010 m. balandžio 10 d. prie Smolensko, žuvo 96 asmenys, kartu su Lenkijos Prezidentu skridę į 70-ąją Katynės žudynių aukų minėjimą Rusijoje. Katynės žudynės įvyko 1940 m., kai Stalino įsakymu šalia Smolensko, Rusijos teritorijoje, buvo nužudyti beveik 22 000 Lenkijos kariškių ir inteligentų. Oficiali Katynės žudynių aukų atminimo diena minima balandžio 13 dieną.

Prezidento komunikacijos grupė

Lietuvos vadovas su pirmąja ponia aukų atminimą pagerbė malda Vilniaus Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, koplyčioje. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotrauka/Robertas Dačkus.

PIRMOJI ŠALIES PONIA APLANKĖ BENAMIUS, STOKOJANČIUS IR YPATINGUOSE PARIBIUOSE ESANČIUS ŽMONES

2020-04-07

Antradienį Diana Nausėdienė lankėsi socialinės pagalbos centre „Betanija“, priklausančiame Vilniaus arkivyskupijos „Caritui“, kur ji savanoriaudama dalijo maistą likimo nuskriaustiems žmonėms, kiekvienam atskirai palinkėdama gražių artėjančių švenčių.

„Skurdą ir benamystę išgyvenantys žmonės – lygiai tokie pat visuomenės nariai kaip ir visi kiti. Tad jiems lygiai taip pat reikia ir valdžios institucijų, ir visuomenės pagalbos. Juos globoja puikūs „Carito“ darbuo-

tojai ir savanoriai, tačiau to mažai. Ko šiandien labiausiai trūksta? Visų pirma – mūsų matymo. Matyti juos, neginti nuo savęs į dar didesnę užribį – labai svarbu. Šie žmonės dažniau susilaukia kritikos ir itin mažai užuojautos, globos“, – sakė ponia Diana.

„Betanija“ – tai vieta, kurią žino visi vargingai gyvenantys vilniečiai, čia pavalgyti ir nusi-

Diana Nausėdienė lankosi socialinės pagalbos centre „Betanija“. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos nuotrauka/Robertas Dačkus

prausti susirenka tie, kurie neturi kur daugiau ateiti. Tačiau dabar „Betanijos“ labdaros valgykla uždaryta dėl karantino, todėl nepriteklių prispausti ir benamystę patiriantys asmenys šilto maisto ir jo davinio laukia lauke. Ir jau ne kasdien, o du kartus per savaitę. Į dušą nusiprausti karantino laikotarpiu taip pat įleidžiama tik po vieną asmenį vietoj penkių, po kiekvieno apsilankymo patalpos dezinfekuojamos.

Pirmąją ponią pasitikęs Vilniaus arkivyskupijos „Carito“ globėjas Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas palaimino maistą. „Šiuo sunkiu laiku daugėja žmonių, kuriems reikia pagalbos, bet dėkojame Dievui, kad atsiranda ir daugiau savanorių. Esame vienos šeimos nariai, kiekviename žmoguje turime matyti brolių ar seserį. Niekad nepamirškime, kad krikščionio gyvenime po

Didžiojo Penktadienio visad ateina prisikėlimas, Velykų sekmadienis. Tad kad ir kokie sunkumai dabar mus ištikę, prisikėlimas yra šalia“, – kalbėjo jis.

Pasak ponios Dianos, susitikimai su žmonėmis, kurie, nesyk gyvenimo blaškyti ir laužyti, galbūt yra nusivylę, pikti ir pavargę, ne tik moko jų neteisti ir nemoralizuoti, bet ir pajusti tikrąją dalijimosi prasmę, stoti į akistatą su savo pačių ribomis ir jas peržengti: „Atminkime, kad nei vienas iš mūsų nežino, kas gali nutikti gyvenime ir kokia duobė galbūt laukia už kampo. Įkvėpkime vilties esantiems sunkiausioje padėtyje, suteikime jiems savivertės, orumo, matykime juose gyvus žmones. Šv. Velykų savaitę prisiminkime iškaltinąs tarnystės pavyzdį ir patys pasilenkime prie silpniausių ir pažeidžiamiausių, tų, kuriuos mylėti tikrai nėra lengva.“

D. Nausėdienė domėjosi, kaip ypatingoje atskirtyje esantys mūsų visuomenės žmonės, kurie be kitų pagalbos negeba ir neturi galimybių savimi pasirūpinti, išgyvena COVID-19 krizės situaciją. Jie yra didesnėje rizikoje susirgti, užkrėsti kitus, kadangi gyvena ne po vieną, nesupranta ir negeba laikytis saviizoliacijos rekomendacijų dėl labai įvairių priežasčių. Taigi būtina šiuo metu apie

šiuos žmones kalbėti ir jiems padėti.

Tuo tikslu dar praėjusią savaitę pirmoji šalies ponia išsiuntė kreipimąsi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrą Liną Kukuraičių ir Lietuvos savivaldybių asociacijos prezidentą Mindaugą Sinkevičių, kviečiantį atkreipti ypatingą dėmesį į benamystę patiriančių asmenų padėtį ir imtis specifinių priemonių jų apsaugai bei pagalbos teikimui. Tai galėtų būti aprūpinimas apsaugos ir higienos priemonėmis, apgyvendinimo sąlygų sudarymas tinkamam karantino režimo laikymuisi, specializuotos informacijos apie koronavirusą platinimas ir pan. Lygiagrečiai būtina atkreipti ypatingą dėmesį į pagalbą benamiams teikiančių organizacijų darbuotojų ir savanorių apsaugą.

Taip pat Prezidento situoktinė kviečia visus geros valios žmones aukoti „Caritui“. Pasak jos, ši krikščioniška organizacija turi senas tradicijas ir platų atjaučiančių savanorių tinklą, per parapinių globos namų tinklą pasiekia atokiausius Lietuvos regionus ir kampelius, gerai žino paramos stokojančius žmones ir jų poreikius. Aukoti galima pervedant į organizacijos banko sąskaitą arba skambinant trumpuoju numeriu 1454 (auka 5 Eur).

Prezidento komunikacijos grupė

(Atkelta iš 4 psl.)

LIETUVA IR LENKIJA IŠMOKO BENDRAS SKAUDŽIOS ISTORIJS PAMOKAS

deramos istorinės atminties iniciatyvų.

S.Skvernelis pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2020 m. balandžio 7 d. priėmė Vyriausybės inicijuotą rezoliuciją, remiančią Lietuvos strateginę partnerę Lenkiją, kurią Rusijos Federacija siekia ciniškai apkalinti prisidėjus prie Antrojo pasaulinio karo pradžios.

Pažymėta, kad Lietuva smerkia Rusijos Federacijos vykdomą istorinį revizionizmą ir skleidžiamą dezinformaciją, kuria slepiamas Sovietų Sąjungos, kaip vienos iš pagrįn-

dinių Antrojo pasaulinio karo iniciatorių, vaidmuo, siekiant jį perkelti agresijos aukoms ir pateisinti 1939-ųjų Molotovo–Ribentropo paktą bei jo slaptuosius protokolus ir paneigti jų vaidmenį pasmerkiant Centrinę ir Rytų Europą okupacijos bei priespaudos dešimtmečiams.

„Šiomet minime tamsią Lietuvos okupacijos 80 metų sukaktį. Privalome neleisti, kad sovietų įvykdyti nusikaltimai būtų dangstomi. Lietuvos ir Lenkijos bendra šimtametė istorija ir skaudžios XX a. tragedijos išmokė mus branginti tarpusavio solidarumą ir vienybę. Neabejoju, kad šių vertybių vedami kartu įveiksime ir analogų neturinčios pasaulinės pandemijos grėsmę, – teigiama Ministro Pirmininko laiške. **LRV**

ŠV. MIŠIOS BISTRAMPOLIO AERODROME

Kun. dr. R. Gudelis Bistrampolio aerodrome.

R. Ančerevičiaus nuotr.

Pirmą kartą Lietuvos istorijoje Bistrampolio dvare Atvelykio šv. Mišos buvo aukojamos dvaro aerodrome, o maldininkai jose dalyvavo neišlipę iš automobilio.

Karantino metu, kuris galioja iki balandžio 27 dienos, eiti į bažnyčias ir dalyvauti šv. Mišiose negalima, bet, pasirodo, galima atvažiuoti.

Šv. Mišias aukoją Lietuvos kariuomenės Ordinariato vyresnysis kapelionas pulkininkas leitenantas, lakūnas dr. Virginijus Veilentas.

Šv. Mišios iš automobilio

Tokį kvietimą atvažiuoti ir dalyvauti šv. Mišiose iš automobilio pateikė Panevėžio rajone esančio Bistrampolio dvaro kolektyvas ir idėjos

sumanytojas kunigas dr. Rimantas Gudelis.

„Vilniuje žmonės kviečiami į DRIVE-IN kino seansus – filmą stebėti galima tik iš automobilio, o mes pakvietėme dalyvauti šv. Mišių aukojame Bistrampolio dvaro aerodrome, neišlipus iš automobilių.

Labai svarbus dalykas – žmonių sveikata ir saugumas“, – pasakojo apie gimusią idėją kunigas.

Jis tęsė: „Žmogus – socialinė būtybė, o karantinas daugelį dalykų apribojo.

Visiems trūksta socialinio veiksmo, o tokios šv. Mišios ir yra socialinis veiksmas.

Per šv. Mišias rinkome aukas, skirtas medikams. Be to, aukojimo metu buvo

parodytas kryžius – Kristaus kančia, kuris buvo surastas 1969 metais Šimonių girioje, partizanų žieminėje. Radinys buvo padovanotas, kaip relikvija, Bistrampolio dvarui.”

Aukoją kunigas lakūnas

Karinių oro pajėgų kapelionas kunigas dr. V. Veilentas pasidžiaugė, kad galėjo aukoti šv. Mišias Bistrampolio aerodrome.

„Pats sumanymas – kunigo R. Gudelio nuopelnas. Esu tik vykdytojas, o aukoti pakvietė, nes esu Karinių oro pajėgų kapelionato kapelionas bei lakūnas.

Aerodromas – kaip tik ta vieta, kuri tinkama aukoti šv. Mišias. Tai tokia vieta, iš kurios kylama į dangų. Antra vertus, jeigu galima iš automobilio žiūrėti kino filmą, tai

galima tokiu būdu dalyvauti ir šv. Mišiose“, – pateikė savo nuomonę kapelionas V. Veilentas.

Pritarė sumanymui

Pakalbinta šv. Mišiose dalyvavusi jaunų žmonių pora Jovita ir Gintaras vienasbalsiai sakė, kad tai – puikus sumanymas.

„Esame Bistrampolio dvaro festivalių gerbėjai ir dažnai lankydavomės čia rengtuose koncertuose. Kai sužinojome, kad bus tokios šv. Mišios, be jokių abejonių nusprendėme dalyvauti.

Neapsirikome ir labai džiaugiamės, kad atvažiuojame. Tai buvo ir atrakcija, ir dvasinis dalykas“, – teigė jaunieji panevėžiečiai.

Raimonda Mikučionytė, jp.lt

Į šv. Mišias Bistrampolio dvaro aerodrome maldininkai suvažiavo savo automobiliais ir juose liko. Šv. Mišias aukoją pulkininkas leitenantas, kun. Virginijus Veilentas.

R. Ančerevičiaus nuotr.

BALANDŽIO 17 D. – MARIJOS KAUPAITĖS MIRTIES 80-OSIOS METINĖS

Marija Kazimiera Kaupaitė.

www.vaticannews.va/lt

Penktadienį, balandžio 17 dieną, sukako Motinos Marijos Kazimieros Kaupaitės, Šv. Kazimiero seserų kongregacijos steigėjos ir vyresniosios, 80-osios mirties metinės.

Iš Ramygalos kilusi ir Čikagoje 1940 metais mirusi Garbingoji Dievo tarnaitė Marija paliko gilius pėdsakus abiejose Atlanto vandenyno pusėse – gimtojoje Lietuvoje įkūrė daug

mokyklų, kelias gimnazijas, dvi ligonines, atkūrė Pažaislio vienuolyną. 1907 metais JAV sukūrė pirmąją lietuvišką vienuolių kongregaciją, kurios misija buvo rūpintis lietuvių imigrantų vaikų švietimu ir katalikišku ugdymu, ligonių, senelių ir našlaičių globa, sveikatos priežiūra. Amerikoje ji įsteigė daug misijų, ligoninių, mokyklų, vaikų darželių, prieglaudų.

„Visada daugiau, visada geriau, visada su meile“, – šiose Motinos Marijos šūkyje slypi raktas, norint suprasti jos pačios ir jos dvasinių dukterų kazimieriečių daugialypę sielovadinę veiklą. Pasak vyskupo Vincento Brizgio, giliai įsitikinęs Motinos Marijos gyvenimo šventumu ir sukaupusio daug vertingų žinių apie kongregacijos steigėją, Marija Kaupaitė – nepaprasta vienuolinio gyvenimo pionierė: žavi, kokius didžius darbus iš carinės imperijos lietuvių valstiečių kilusi moteris nuveikė Naujajame pasaulyje.

Čikagoje, prie Garbingosios Dievo tarnaitės Marijos Kaupaitės kapo, sukakties proga planuotos Mišios buvo atidėtos dėl koronaviruso epidemijos, todėl penktadienį Šventojo Kazimiero seserų kongregacijos vienuolės pakvietė dalyvauti nuotolinėje konferencijoje „Zoom“ platformoje, kalbėti Motinos Marijos Kazimieros Kaupaitės, Gailestingumo darbų vykdytojos ir vilties moters, emigrantų guodėjos ir ramintojos, vaikų ir jaunimo ugdytojos, kenčiančiųjų

ir ligonių stiprintojos litaniją, melstis, kad kuo greičiau sulauktume jos beatifikacijos.

Motinos Marijos kongregacijos seserų dabartinis skaičius JAV ne toks didelis, kaip steigėjos laikais, kai dešimtys jaunų moterų kasmet įstodavo į kongregaciją, amžinaisiais vienuoliniais įžadais pasiaukodavo Kristui, kad gelbėtų ir ugdytų šimtų tūkstančių vargstančių lietuvių imigrantų šeimų vaikus, gydytų ligonius ir slaugytų senelius. Tačiau Motinos Marijos dvasinis palikimas tebėra gyvas kongregacijos įsteigtose katalikiškose, dabar anglakalbėse mokyklose, socialinės pagalbos ir labdaros misijose visuomet prisimenamas Garbingosios Dievo tarnaitės šūkis: „Visada daugiau, visada geriau, visada su meile“.

Motiną Mariją dėl jos rūpinimosi imigrantų vaikų, kaip ir jų šeimų socialine gerove ir krikščioniškąja sielovada, būtų galima vadinti lietuvių imigrantų apaštale. 1940 metais Čikagos dienraštis „Chicago Examiner“ nekrologe turbūt

neatsitiktinai Motiną Mariją pavadino „Antrąja Cabrini“ – abi moteris dvasiškai sieja tie patys sielovadinės ir socialinės veiklos rūpesčiai – iš Italijos kilusi ir Čikagoje mirusi šventoji Francesca Saverio Cabrini, Švč. Širdies dukterų misionierių kongregacijos steigėja, Amerikoje darbavosi dėl italų imigrantų dvasinės ir materialinės gerovės. Cabrini tituluojama visų imigrantų dangiškąja globėja.

Ir Lietuvoje minėtos Marijos Kaupaitės mirties 80 metinės, tikintieji pakviesti melsti Dievą, kad Marija Kazimiera Kaupaitė būtų paskelbta Bažnyčios palaimintąja, prašyti jos užtarimo sergantiems ir sunkumus išgyvenantiems imigrantams, pagalbos nelaimėse, dvasinės paguodos, atsivertimų ir išsilaisvinimo nuo priklausomybių ir kitokių kūno bei sielos negandų.

Garbingosios Dievo tarnaitės drąsa ir ištvermė visur jos gyvenime rėmėsi gyvu tikėjimu ir pasitikėjimu Dievu. Pasak Marijos Kaupaitės, „žmonės yra tik įrankiai Dievo planuose ir jeigu žmonių užmojai atitinka Dievo valią, jie tikrai išsipildys“.

SAK / Vatican News

DIDŽIOJI SAVAITĖ IR VELYKŲ TRIDIENTIS

ŠV. MIŠIŲ TIESIOGINES TRANSLIACIJAS STEBINT IŠ ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS GIMIMO BAŽNYČIOS, ČIKAGOJE, IL

Jau šių metų kovo viduryje Vatikanas pranešė, kad šv. Velykų mišios vyks be lankytojų, nuotoliniu būdu, kaip ir Didžiosios Savaitės liturginės išskilmės. Tikintieji buvo raginami neiti į bažnyčias, bet stebėti kunigo aukojamas šv. Mišias internetu, per televiziją, klausytis radijo transliacijų ir priimti dvasinę šv. Komuniją bei vienytis maldoje. „Mes tikrai neiprastai švęsime Didžiąją Savaitę“, – sakė Popiežius Pranciškus, kalbėdamas apie geresnių laikų viltį ir išsivadimą iš blogio bei šios pandemijos ir pabrėžė – „Viltis nenuvilia, ji nėra iliuzija“.

Krikščioniškajam pasauliui įžengus į Didžiąją Savaitę Market Parke (Marquette Park) esančioje Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje šv. Mišias koncelebravusių kunigų Jauniaus Kelpšo ir Gedimino Keršio nusilenkimas altoriui ir parpuolimas veidu žemyn – Didžiojo Penktadienio apeiga, įprasminanti ypatingą atgailą bei mūsų žemiškosios kelionės laikinumą. Kasmetinis Gavėnios laikotarpis yra kelias, vedantis į šventąją Velykų viršūnę. Šiuo laikotarpiu tikintieji, klausydami Dievo žodžio ir atsiduodami maldai, atgaila rengiasi atnaujinti krikšto pažadus. Pelenų Trečiądienį, prieš pirmąjį Gavėnios sekmadienį, Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos tikintieji, priimdami Kunigo Vaido Lukoševičiaus SJ jų kaktose įbrėžtą pelenų kryžiaus ženklą, įžengė į laikotarpį, skirtą jų sielų nuskaistinimui. Didžiąją Savaitę tikintieji galėjo stebėti tiesiogines šv. Mišių transliacijas iš Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios ir nuotoliniu būdu dalyvauti švenčiant Išganymo slėpinius, Kristaus įvykdytus paskutinėmis žemiškojo gyvenimo dienomis, pradedant Mesijo įžengimu į Jeruzalę, kurio atminimas pagal senovės paprotį švenčiamas iškilminga procesija.

Didžiausius žmonių Atpirkimo slėpinius Bažnyčia kasmet švenčia nuo Didžiojo Ketvirtadienio vakaro Mišių iki Prisikėlimo Sekmadienio

Vakarinės. Šis laikas vadinamas Nukryžiuoto, Palaidoto ir Prisikėlusio Kristaus Tridieniu, nes tuomet sudartinamas ir įgyvendinamas Velykų slėpinys – Viešpaties perėjimas iš šio pasaulio pas Tėvą.

Po Didžiojo Trečiądienio, dar vadinamo Išdavystės diena, kurios vakare Senojo Romos rito liturgijoje buvo atliekamos Tenebrae (Sutemos) apeigos, švenčiamos Didžiojo Ketvirtadienio Aušrinės ir Rytmetinės liturginės valandos, kalbančios apie Kristaus Kančią. Balandžio 9 dieną, 5.00 val.

Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovė (6812 South Washtenaw Ave., Chicago, Illinois, 60629). chicagonativitybvm.org

bruojamos kunigų Jauniaus Kelpšo ir Gedimino Keršio, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje pradėjo Velykų Tridienį, priminusį Paskutinę vakarienę minint Eucharistijos įsteigimą. Jos metu Viešpats Jėzus, tą naktį, kai buvo išduotas, parodydamas meilę saviesiems pasaulyje, paaukojo Dievui Tėvui savo kūną ir kraują duonos ir

Sekdama tos dienos ypatinga liturgine apeiga, kojų mazgojimu, įprasminančiu Jėzaus žodžius Petru: „Jei tavęs nuplausiu, neturėsi dalies su manimi“ (Jn 13, 8), kuris, pasak kunigo Jauniaus Kelpšo, šiais metais nebus atliekamas, Bažnyčia šiame geste kviečia išvelgti ypatingą nuolankumą ir atgailos ženklą.

Didžiojo Penktadienio Kristaus Kryžiaus pagerbimo pamaldos, koncelebruojamos kunigų Jauniaus Kelpšo ir Gedimino Keršio. Stop kadras.

Rimanto Kunčo-Žemaitaičio nuotr.

vakaro, Paskutinės vakariinės šv. Mišiomis prasidėjusios Didžiojo Ketvirtadienio vakaro pamaldos, koncele-

vyno pavidalais ir davė juos apaštalams priimti įsakydamas jiems ir jų kunigystės įpėdiniais tai aukoti.

Didįjį Ketvirtadienį per Jėzaus Kristaus Paskutinės vakariinės ir Eucharistijos įsteigimo šv. Mišias skaitinį skaitė Inesa Makaras, psalmę giedojo Giedrė Sokas. Po Komunijos tikintiesiems nėra teikiamas palaiminimas, Eucharistija, giedant himnui „Pange Lingua“, perkeliama į saugojimo vietą, varpus apgaubia gedulo tyla – jie nebekviečia į pamaldas ateinančias dienas, kuriomis minima Viešpaties Kančia ir Mirtis. Po Paskutinės vakariinės apeigų altorius nudengiamas paruošiant jį

Didžiajam Penktadieniui primenant Kristaus nurengimą prieš jį nukryžiuojant romėnų kareiviams, kuomet, Poncijui Pilotui nusprendus, kad visi kaltinimai Jėzui Kristui yra nepagrįsti, tačiau išsiutusiai žydų miniai reikalaujant, kad jam būtų įvykdyta mirties bausmė, romėnų valdytojas jį atiduoda nukryžiuoti kartu su dar dviem nusikaltėliais. Pamaldoms pasibaigus tikintieji įprastai pasilikdavo garbinti Švenčiausiąją Sakramentą. „Viešpats sudaro naują sandorą ir kviečia mus tarnystei – kiek tai darysite, darykite mano atminimui, – primena kunigas Jauniaus Kelpšas. – Tegul mus jungs duonos laužymo, bendros maldos ir artimojo meilės tarnystės darbai iki tol, kol visi galėsime susitikti prie Dangiškojo Tėvo stalo Amžinybėje“.

Didįjį Penktadienį, kuomet aukojamas mūsų velykinis Avinėlis Kristus, Bažnyčia, apmąstydamą savo Viešpaties Kančią ir adorudama Kryžių, maldauja viso pasaulio išganymo. Tiesioginės šv. Mišių transliacijos iš Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčios metu tikintieji nuotoliniu būdu dalyvavo švenčiant Viešpaties Kančios pamaldos, kurių metu buvo adoruojamas Kryžius prisimenant, kad Jėzus savo Kančia ir Prisikėlimu išvedė mus į laisvę, kurią išgyvename tik per Jį, su Juo ir Jame. Didžiojo Penktadienio Kristaus Kryžiaus pagerbimo pamaldose skaitinį skaitė Antanas Rašymas, psalmę giedojo Giedrė Sokas.

Didįjį Šeštadienį skaitinius skaitė Kristina Balniūtė ir Antanas Rašymas, psalmę giedojo Giedrė Sokas. Per Velyknakčio pamaldas, koncelebruojant kunigui Jauniui Kelpšui, kunigui Gediminui Keršiui, Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos direktoriui kunigui Vaidui Lukoševičiui SJ ir svečiui, atvykusiam iš Lietuvos, Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios rektoriui kunigui Vytautui Sadauskui SJ, buvo budima prie Viešpaties kapo apmąstant Jo Kančią ir Mirtį bei maldoje laukiama Viešpaties Prisikėlimo, kuris yra mūsų tikėjimo ir vilties pamatas.

„Dirvos“ korespondentė Živilė Gurauskienė, el. p. dirva.press@gmail.com

Per Velyknakčio pamaldas, koncelebruojant (iš kairės) svečiui, atvykusiam iš Lietuvos, Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios rektoriui kunigui Vytautui Sadauskui SJ, kunigui Jauniui Kelpšui, Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos direktoriui kunigui Vaidui Lukoševičiui SJ ir kunigui Gediminui Keršiui, buvo budima prie Viešpaties kapo apmąstant Jo Kančią ir Mirtį. Stop kadras. *Rimanto Kunčo-Žemaitaičio nuotr.*

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais 9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

ISTORIJA PASAULIUI IŠ PIRMINIŲ ŠALTINIŲ

Viešnia Amanda Muliolienė (sėdi antra iš kairės) su Klyvlendo „Aušros“ lituanistinės mokyklos studentais ir apskritojo stalo pokalbių dalyviais. *Jennifer Whitehead nuotr.*

Ką reiškia telefono skambutis trečią valandą nakties? Kai Amanda Muliolienė 1991 sausio 10-osios naktį atsiliepė, ji su vyru Algirdu sužinojo, kad jų sūnus Linas, tuomet

dvidešimtmetis, skambina ne iš Vilniaus universiteto, kur vasarą buvo nuvykęs metų studijomis, o iš LR Seimo. Kodėl?

Sovietų Sąjungos karinių

pajėgų agresijai Lietuvoje stiprėjant, lietuviai pradėjo rinktis Seime. Atvyko ir kitų valstybių žiniaslaidos, tarp jų ir „Associated Press“ (AP), atstovų. Linas pagalvojo: gi

tie korespondentai nemoka lietuvių kalbos, tai kebli ir labai pavojinga padėtis. Pats laisvai kalbėdamas lietuviškai ir angliškai, Linas nuėjo į Seimą ir pasisiūlė pabūti savanoriu vertėju. Ar jo patarnavimas būtų reikalingas? O taip! Tą lemtingą savaitgalį jis daugiau negu keturias paras dieną naktį ne tik vertėjavo, bet ir atsakinėjo į korespondentų klausimus. AP straipsnyje jo vaidmuo apibūdintas kaip Lietuvos valdžios „spokesman“ (atstovas spaudai).

Į Seimą skriejo pranešimai bei vaizdai iš Radijo ir televizijos bokšto, iš kitų Vilniaus vietų ir kitų miestų. Visų žinių autentiškumą reikėjo patikrinti, viską išversti į anglų kalbą. Visi Seimo informacijos biuro darbuotojai dirbo išsijusę. O pro Seimo pastato 4-ojo aukšto langus vėrėsi neužmirštami vaizdai ir garsai. Per tas 108 valandas Linas nusenėdė tik du kartus

po keturias valandas.

Sausio 14 d. pasipylė straipsniai viso pasaulio spaudoje ir sumirgėjo vaizdai televizorių ekranuose. Pasaulyje kilo pasipiktinimas sovietų elgesiu. Daugiatūkstantinė minia Seimą dar gerą pusmetį saugojo dieną naktį. Sovietų Sąjungos vadovybė nedrįso bandyti užimti LR Seimą. Lietuvos laisvė buvo išsaugota.

Apie tai pasakojo ir vaizdus bei spaudos pavyzdžius rodė viešnia Amanda Muliolienė Klivlando „Aušros“ lituanistinėje mokykloje š. m. vasario 29 d. Dviejų valandų pamoka baigta trumpu pokalbiu tema „kas būtų buvę, jeigu...“ ir vienos studentės pastaba, kad tą Sausio 13-osios Lietuvos didvyrių veiksmai jai priminė išgarsėjusius JAV Prezidento Dž. F. Kennedy žodžius: „Neklausk, ką tavo tėvynė gali duoti tau, paklausk, ką tu gali duoti savo tėvynei.“

Vida Bučmienė

LIETUVOS DIPLOMATŲ TALKININKAI JAV 1940-1990 METAIS: IŠEIVIJOS RYŠIAI SU VAŠINGTONO ADMINISTRACIJA

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos prof. Juozas Skirius

2020 metai JAV lietuviams svarbūs dėl kelių jubiliejinių įvykių, kuriuose betarpiškai dalyvavo išeivija. Prieš 80 metų prasidėjo išeivijos kova už Lietuvos nepriklausomybės, sunaikintos bolševikų, atstatymą. Prieš 40 metų JAV LB veikėjai išreikalavo Lietuvos diplomatinės atstovybės testinimą - JAV administracija jau neprieštaravo atstovybių personalo atnaujinimui pasitelkiant išeivijos kadrus. Tuo pat metu buvo surasti finansiniai šaltiniai, skirti Lietuvos diplomatinės tarnybos palaikymui. Per visą tą laikotarpį JAV lietuvių veikėjai nenuilstamai „šturmavo“ Baltuosius Rūmus reikalaudami susitikimų su prezidentais, siekdami nuolat ir nuolat išgauti patvirtinimą, kad nesikeičia oficiali JAV politika nepripažinti 1940 metais įvykdytos Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijos bei aneksijos.

I.

IVADINĖ DALIS

Lietuvos okupacija ir aneksija iš esmės pakeitė dar jos neuždarytų pasiuntinybių ir konsulatų (JAV, D. Britanijoje, Vatikane, Pietų Amerikoje, Kanadoje) padėtį. Šios atstovybės buvo priverstos veikti už tradicinės diplomatijos ribos. Lietuvos atstovavimas ir jos interesų gynimas tapo tik simbolinis, ne gana to, ir stipriai apribotas. Valstybės, kurios nors ir nepripažino Pabaltijo šalių aneksijos, stengėsi kuo minimaliau ir per žemo rango savo valdininkus palaikyti kontaktus su Lietuvos, Latvijos ir Estijos diplomatais. Taigi tokia politika, nenorint aštrinti santykių su TSRS vadovybe. Buvo net jų nuostata, kad reikia leisti natūraliai numirti Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovybėms, t.y. palaipsniui iš gyvenimo patys

pasitrauks buvę paskirti jau garbaus amžiaus pasiuntiniai ir konsulai. Bet vėliau tą nuostatą, būtent JAV lietuvių veikėjų pastangomis, pavyko pakeisti.

Tiesioginių oficialių kontakto nebuvimas vertė Lietuvos atstovus veikti ten kur dar gali: 1) sustiprintas dėmesys informacijos kaupimui ir reagavimui į nepalankius Lietuvai politinius momentus, rašant raštus JAV valdžios įstaigoms ir bandant prasiveržti į didžiąją JAV spaudą (pagrinde per tarpininkus); 2) palaikyti glaudžius ryšius su išeivija, dalyvaujant jų renginiuose, sakant kalbas tautinių ir religinių švenčių proga, dalyvaujant radijo laidose; 3) derinimas veiksmų ne tik tarp pačių Lietuvos diplomatų Amerikoje ir Europoje, bet ir su latvių ir estų diplomatais. Tačiau visur pastebimas bendras jų veiklos bruožas – atsargumas, pagrįstas

baime, kad JAV valdžia gali bet kada, bet koku pretekstu likviduoti tas simbolines atstovybes. Kaip vaizdžiai vienas diplomatas pasakė – „nutraukti gyvybės siūlą“.

Vis dėlto per visą 1940-1990 metų laikotarpį išlieka Pabaaltijo šalių atstovybės ir vyksta Lietuvos, Latvijos bei Estijos laisvinimo Vakaruose procesas, kuriame aktyviai dalyvauja lietuvių, latvių ir estų išeiviai. Jų aktyvumui politinėje srityje **pirmiausia** įtakos turėjo labai svarbus dokumentas – 1941 m. rugpjūčio 14 d. Atlanto Charta, kurią pasirašė JAV prezidentas Franklinas D. Ruzveltas ir D. Britanijos premjeras V. Čerčilis, o rugsėjo 24 d. prisijungė ir TSRS. Chartijos trečias punktas pažymi, kad visos pasirašiusios „siekia atstatyti

suverenines teises ir savivaldą tų tautų, kurios buvo prievarta jų netekusios“. Taigi, didžiosios valstybės po karo išpareigojo atkurti visų okupuotų šalių nepriklausomybę. **Antra**, išeivijos patriotizmą 1939-1940 m. skatino ir pati Lietuvos vyriausybė, kuri jausdama besitartinančią katastrofą, rūpinosi sutelkti visas lietuvių išeivių grupes propagandiniam darbui ir pasinaudoti išeivijos finansinėmis galimybėmis, remiant politinę kovą prieš okupaciją ir aneksiją. **Trečia**, ir patys lietuviai išeiviai jautė pareigą protestuoti prieš įvykdytą agresiją, kuri sunaikino Lietuvos valstybingumą, kurio sukūrimui 1914-1920 metais jie sudėjo didžiules aukas. **Ketvirta**, tai pirmas JAV lietuvių bandymas – 1940 m. spalio 15 d. *Lietuvai gelbėti*

tarybos (susijungę katalikai, tautininkai ir socialistai), kuri greitai taps *Amerikos lietuvių taryba* apsilankymas pas JAV prezidentą F. Ruzveltą buvo sėkmingas. Prezidentas pasakė delegacijai, kad Lietuva laikinai prarado nepriklausomybę, kad greitai ateis laikas ir Lietuva vėl bus laisva. Lietuviams buvo duota suprasti, kad JAV valdžiai tai yra aktualu. O tai suteikė išeivijos veikėjams vilčių, skatino juos veikti. Ir tą veikimą skatino Lietuvos diplomatai (pirmiausia atstovai Washingtonė – Povilas Žadeikis, Juozas Kajeckas, Stasys Bačkis, Stasys Lozoraitis Jr.), suprasdami, kad šiuo atveju išeivija, kaip JAV piliečiai ir turintys ryšius senatorių bei kongresmenų tarpe, nuveiks daugiau nei jie.

(Bus daugiau)

Lietuvos pasiuntinys JAV P. Žadeikis (priekyje kairėje) ir konsulas Niujorke J. Budrys per Pasaulinę parodą (Niujorkas, 1939, Niujorko viešoji biblioteka)

JAV LIETUVIŲ POEZIJOS PAVASARIO LAUREATAI

2020 pavasaris sujaukė visus planus. Atrodo, sustojo gyvenimas – žmonės neina į darbą, uždarytos mokyklos, universitetai, Čikagos gatvėmis važiuoja vos keli automobiliai, parduotuvėse nėra eilių. Turbūt net sapne amerikiečiai nespėjo, kad gali taip būti.

To negalėjo numatyti ir daugelio lietuviškų renginių rengėjai. Štai JAV lietuvių Poezijos pavasariui 2020, kuris buvo suplanuotas š. m. balandžio 17–18 dienomis Lemonte, IL, Pasaulio lietuvių centre, buvo ruošiamasi jau nuo praėjusio rudens. Deja, atrodo, kad šio renginio datą reikės keisti, arba jis vyks virtualiai. Pasak šio renginio organizatorės ir knygos „Vėtrungės“ sudarytojos poetės Sandros Avižienytės, „poezija – gyvas dalykas. Jos neįmanoma nei uždaryti, nei apriboti, nei perkelti į kitą datą.“

Taip, laiku bus išleista 2020 m. Poezijos pavasario rinktinė „Vėtrungės“, jau išleistos Poezijos pavasario Čikagoje 2019 ir 2020 metų laureatų knygos, paruošti pasikalbėjimai su kai kuriais šio renginio dalyviais. Rinkinių leidybą remia Lietuvių Fondas ir globoja JAV LB Kultūros taryba. Nutarėme skaitytojus supažindinti su jau nuveiktais darbais, o Poezijos pavasario datą paskelbsime tada, kai ims slūgti koronaviruso pandemija.

Tad siūlome susipažinti su Algiu Dirda ir Romualdu Zablecku.

Renginio organizatoriai: popajavlt@gmail.com

Algirdas Dirda

Algis Dirda

2019 m. JAV lietuvių Poezijos pavasario laureatas Algis Dirda vyresniems Čikagos gyventojams pažįstamas dar nuo tada, kai būdamas studentu dalyvaudavo Šviesos-Santaros federacijos susibūrimuose. Kiek mažiau ši eilių autorių pažįsta jaunesni poezijos mylėtojai. Laureato poezijos knygos (Algis Dirda. Postmodernistiniai modernizmai. 2020) išleidimas leis artimiau susipažinti su A. Dirdos kūryba.

Gimęs 1947 m. birželio 14 d. Freiburg im Breisgau, Vokietijoje. Algis, būdamas pusantrų, atsidūrė Čikagoje. Baigęs mokyklą pasirinko biologijos mokslų studijas Čikagos universitete (University of Chicago). Įgijęs biologijos mokslų bakalauro laipsnį jis dirba biochemijos, virusologijos mokslinių tyrinėjimų srityse.

Vėliau Čikagos Ilinojaus universitete (University of Illinois at Chicago) įgijo kompiuterių mokslo magistro laipsnį ir apgynė mokslo daktaro

ro laipsnį. Dirbo Federalinio Apeliacijos Teismo (Federal Court of Appeals) Informacijos apdorojimo (IT) skyriuje.

Šalia darbo A. Dirda visuomet domėjosi rašymu. Kaip jis pats sako: „Pradėjau nuo fizikinių mokslų ir matematikos irėjau iki modernizmo su jo teigiamomis ir neigiamomis pasėkmėmis, kurias sukelia techninė ir mokslinė pažanga ir pseudopažanga.“

Savo kūryboje autorius bando nagrinėti naujas modernizmo galimybes ir pavojus ne vien lietuvybei, bet ir bendroms žmogiškoms vertybėms. Jis ieško bendrų, žmonės jungiančių patirčių jausminiuose momentuose už paprastos kasdienybės ir kalbos ribų. „Tikiu, kad sąmoningai pasirinkta lietuvybė ir bendros žmogiškos vertės gali ne vien taikytis prie atrodamai nepaveikiamo modernizmo, bet aktyviai atnaujinti ir plėsti save ir duoti pačiam modernizmui norimą ir teigiamą kryptį“, – sako Algis Dirda.

Poetas dalyvavęs keturiuose

JAV lietuvių Poezijos pavasariuose – 2016, 2017, 2018, 2019 metais. Ketina dalyvauti ir 2020 metų renginyje.

2019-ųjų metų JAV lietuvių Poezijos pavasario laureato Algio Dirdos poezijos rinktinė papildyta knygos redaktorės Sandros Avižienytės atrinktais poeto eilėraščiais, neįtrauktais į „Postmodernistinių modernizmų“ ciklą.

PRIEKABA

renki gimines, draugus, kaimynystėje paklydusius, kas padės tą

renki, bet nepadedą, duodasi renkami, tikisi būti vaišinami

kiti dar ko nors kito geidžia ir atvirai dairosi po kambarius, uostydami ko nors stipresnio atsikvėpti

matau ir numetu, nepamatau ir einu tolyn, mačiau, bet praleidau, nepamačiau, kai pamečiau

Romualdas Zableckas

2020 m. JAV lietuvių Poezijos pavasario laureatu tapo poetas iš Evans, CO, Romualdas Zableckas. Ta proga išleista jo poezijos rinktinė „Nuodėmių taurė“.

Jo kelias į poeziją buvo vingiuotas ir nelengvas. Poetas gimė 1964 metais Lazdijuose. Anksti netekusiam mamos jaunuoliui gyvenimas metė ne vieną iššūkį. Reikėjo rinktis profesiją, kuri padėtų greičiau užsidirbti duoną, tad baigęs vidurinę mokyklą Romualdas įstojo į tuometinį Alytaus politechnikumą, kur mokėsi kompresorinio šaldymo technologijų.

Nuo pat mažens jis linko į meną: nuo scenos nenulipa dar nuo to laiko, kai būdamas ketverių deklamavo pirmą eilėraščių vietinės radijo stoties laidos metu. Jo buvo pilna visur: deklamavo, dalyvavo meninio skaitymo konkursuose, šoko, dainavo.

Susidomėjęs muzika ir užlipęs ant scenos pajuto didesnę bendraamžių dėmesį, tačiau ir šiandien gailisi, kad iš muzikos mokyklos pabėgo jau pirmą dieną. Tačiau muzika liko visam gyvenimui. Groja bosine gitara, gitara, programuoja būgnus bei kitus instrumentus. Savo muzikinėje karjeroje yra išmėginęs įvairius muzikos stilius, kuriems nėra abejingas ir šiandien. Kuria dainas ir pats rašo joms žodžius. Yra įrašęs 6 albumus ir dalyvavęs įvairiuose kitų atlikėjų studijiniuose projektuose

Eiles pradėjo rašyti penkiolikos metų. Dauguma jų virto Romualdo dainų tekstais. Nemažai lenkų roko grupių tekstų jis išvertė į lietuvių kal-

Chicago, IL

Poezijos Pavasaris TAV 2020

Facebook

bą. Parašė tekstų kitiems gerai žinomiems tuometiniams pasauliniams hitams.

Tolimesnis gyvenimas klostėsi taip – tarnyba sovietinėj kariuomenėj prie Zelenogorsko, džūk-roko grupė „Viedras“ Lazdijuose, politechnikumo baigimas Alytuje, vedybos Kaune, Kauno politechnikos institutas

audroms, rašydavau daug dažniau” – į šį klausimą atsako Romualdas.

JAV lietuvių Poezijos pavasario 2020 metų laureato Romualdo Zablecko knygoje „Nuodėmių taurė” – eilės apie meilę ir skausmą, apie ieškojimus, paklydimus ir atradimus.

Romualdas Zableckas

ŽIEMIŠKI REIKALAI

Ten, kur šalta, ten, kur balta, Kiškis keičia savo paltą, Kad snieguotuos pataluos Jaustūs saugiai – lyg namuos.

Ir laputė iš paskos Keičia spalvą uodegos, Nes girdėjo, jog madinga Žiemą spalva apgaulinga.

Tik lokys per tinginystę Taikos vien į urvą lįsti. Sako, aš nesidažysiu, Iš namų savų nelįsiu...

Visą žiemą čia miegosiu Sniegu aš neužsiklosiu! Ir nukiūtino link guolio Užsispyręs mūs gražuolis.

Sniegas visą naktį krito... O dabar, iš pačio ryto, Matos daug mažų pėdučių Ir žvėriukų, ir vaikučių.

Kaip gi galima į miegą Keisti baltą purų sniegą?

Laima Apanavičienė

SUGRĮŽIMAS Į UKMERGĖS GIMNAZISTŲ LAISVĖS KOVŲ PRAEITĮ

Jonas Burokas

2020 m. kovo 12 dieną, Vilniaus laidojimo namuose atsisveikinome su laisvės kovų dalyviu, Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos, Ukmergės pirmoje vidurinėje mokykloje veikusios jaunimo pagrindinės organizacijos „Lietuvos patriotas“ nariu Vytautu Bačiumi. Jis visą dešimtmetį rašė romaną „Sutrypti metai“. Knyga pasirodė 2013 metais, kurioje buvo nušviesta Lietuvos partizanų, jaunimo patriotinių organizacijų drąsi kova prieš okupantus, vietinius kolaborantus. Knyga buvo pristatyta Ukmergėje ir sulaukė didelio skaitytojų susidomėjimo. Atminčiai jis užrašė ir man tokią dedikaciją: „Žemiet, tikiu, kad nepailsi nuolat kurstydamas Tėvynės meilės židinį“. Laidojimo salėje buvo velionio artimieji. Gražiai giedojo giesmininkai, smuiko garsai jautriai lietė susirinkusių jausmus. Likus dešimčiai minučių iki velionio išlydėjimo įėjo Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios klebonas Vytautas Rapalis. Visi nušėliavo, bet jis ramiai pasakė „Tęskite, juk taip gražiai giedate“. Baigus giesmes klebonas tarė labai gražius žodžius apie velionį, jo nueitą garbų gyvenimo kelią. Bekalbant jo akyla akis užkliuvo ties trispalviu, kukliu krepšeliu, ant kurio buvo užrašas: „Liūdi Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga“. Tai davė Jam akstiną mintimis prisiminti apie kilnią ir garbingą laisvės kovotojų ir velionio kelią, o mane mintimis sugrąžino į prieš 70 metų vykusius įvykius – apie Ukmergės gimnazistų organizaciją „Lietuvos patriotas“. Nors buvau už tuos jaunuolius 5-6 metais jaunesnis, bet juos visus pažinojau. Jie rinkdavosi mano tėvų namuose, nes mano brolis Edvardas buvo tos organizacijos vadovas. Aš jais labai didžiavausi, nes jie duodavo kai kurias užduotis atlikti ir man. Mūsų tėvų, vyresniųjų brolių karta patyrė visus karo, sovietinės okupacijos baisumus, karą po karo- ginkluotą partizanų drąsų pasipriešinimą, pasiaukojimą ir žūtį. Mačiau, kai Ukmergėje, Antakalnio gatve nuo Šešuolių, Želvos, Lyduokių, Žemaitkiemio pusės buvo vežami nušauti, nuauti, basomis

kojomis, šiaudais apdengti partizanai, vežamos mašinomis ir vežimais į tremtį šeimos su mažais vaikais ir seneliais, mačiau, kaip stribas Čkeliovas prie mūsų namų gatvėje paleido automato salvę ir peršovė ranką jaunuoliui už tai, kad jaunimo būryje dainavo partizaniškas dainas, mačiau, kaip mano tėvą vertė vežti stribus į mišką. Tėvui atsakius, pastatė jį prie kaimynų namo sienos, ruošėsi nušauti, bet neišdrįso, aplink buvo daug žmonių. Aišku, kaimo vietovėje taip ir būtų padaryta - jis būtų nušautas.

1952 metais partizaninis judėjimas silpnėjo, tačiau patriotinis jaunimas tęsė savo užduotis, platino atsisaukimus, įvairaus turinio proklamacijas, ragino neiti į rinkimus, nestoti

kunigai ir jų aplinka.

Daugelis šios organizacijos narių jau ilsisi amžinybėje. Jie savo veiklą pradėjo 1949 metais. Vytautas Bačius įstojo į šią organizaciją 1950 metais, tačiau priesaikos dar nebuvo priėmęs. Su tokio statusu buvo Vytautas Latinis, Algirdas Usonis, Č. Kriščiūnas (Krikštūnas). Pastarasis žuvo partizanų gretose. Jie buvo kaip rezervas aktyviai veikiantčiai 10 jaunuolių grupei. Ši grupė nedavė ramybės Ukmergės komunistų partijos vadovams, čekistams ir stribams. Vienais metais nukirpo ryšių linijas nuo Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Anykščių pusės. Ukmergė liko be jokio telefoninio ryšio visą naktį, o drąsieji jaunuoliai dar paskelbė, kad miestą puls parti-

tinis mokyklas, technikumus, įvairius kursus, buvo paimti į kariuomenę. Tik po pusmečio saugumiečiai pasiekė savo tikslą – atsirado išdavikų. Vienas iš jų buvo kolūkio pirmininkas Jonas Karalius, klasta iš jaunų asmenų išviliojęs jaunų gimnazistų veiklos paslaptį. Juos išdavus, visi pagrindininkai buvo suimti, suvežti į Lukiškių kalėjimą ir KGB rūmus Vilniuje. Mano brolių Edvardą, sovietinį kareivėlį, atvežė net iš Vladivostoko. Čia jie buvo žiauriai tardomi, mušami, daužomi, kišami į brezentinius maišus. Maišai su kankinamaisiais buvo supilami vandeniu. Maišai traukdavosi, mažėdavo ir tuo pačiu nežmoniškai išriesdavo ir juose esančią auką. Tai sukeldavo labai didelius stuburo skausmus. Naktiniai ir kiti tardymai vyko 2-4 kartus per parą, neduodavo miegoti. Visi jaunuoliai kan-

ties bausmę, bet bausmė buvo pakeista į 25 metų katorgą. Jonui Milinskui buvo pasiūlyta 10 metų bausmė, bet už sovietų valdžios kritiką ir audringą kalbą teismo metu paskutiniame žodyje jam pridėjo dar 15 metų bausmę. Ypač audringai kalbėjo Vytautas Turla. „Jūs, raudonieji slibinai, prigėrę nekalto lietuviško kraujo, negalvokit, kad taip jums praeis. Jūs būsite teisiami antrame Niurnbergo procese ir mes teisime jus. Naudokitės savo galia, palaikoma kareivių durtuvais. Bet žinokite mūsų nebus, kiti bus“. Lyg ugnis nutviekė tribunolo narius. Pirmininkaujantis reikalavo nulti, o kareiviai atkišę automatus rėkė „molčat!“ (tylėt). Edvardas Burokas kalbėjo valandą laiko, bet be didelių emocijų, nes žinojo, kad jo kalba gali būti priešmirtinė. Visi teismui turėjo prisipažinti kaltais, bet nė vienas to nepripažino. Jie sakė, jei mes kalti, tai ne prieš Lietuvą, o prieš Sovietų Sąjungą. Į teismą tėvų ir artimųjų neišleido, nors jie buvo čia pat, teismo prieigose.

„Lietuvos patriotas“ nariai sovietiniuose lageriuose tęsė savo patriotinį darbą. Vorkutoje, Norilске, Intoje ir kitose kalnimo vietose organizavo streikus, sukilimus, griovė sunkiąją sovietų pramonę, sprogdino šachtas – griovė GULAG'ą. Lietuviai su ukrainiečiais buvo aktyviausi sukilimų organizatoriai. Lageriuose veikė Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos vardu. Apie tai Edvardas Burokas aprašė 5-ioje savo knygose „Pūtėme prieš vėją“. Grįžę į Lietuvą politiniai kaliniai nenurimo. Nuo 1975 m. leido LLKS leidinį „Varpas“. Vytauto Vaineikio, brolių Burokų, mons. Juozapo Dabravolsko, Petro Grainio ir kitų iniciatyva, žurnalas buvo leidžiamas Inturkės bažnyčioje, Vilniuje (Zalatoriūtė), Jogvylyuose (St. Juknaitės sodyboje). Žurnalas „Varpas“ buvo leidžiamas iki pat Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo –1989 metų. 1996 metais vasario mėn. jo leidimas buvo atkurtas ir kas mėnesį pasirodo iki šiol. 2020 metais sausio mėnesį leidinys pažymėtas 300 numeriu.

Garbė besiilsintiems amžinybėje „Lietuvos patriotas“ ir Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos nariams ir jų rėmėjams. Linkiu dar daug sveikatos gyvenančiam Ukmergėje garbingos organizacijos vadovui, laisvės kovų dalyviui Zigmui Vašatkevičiui, jo žmonai Onutei ir visai jo šeimai. Tesuteikia Viešpats amžinąją ramybę Vytautui Bačiui, o jo artimuosius, palydėjusius savo vyrą, tėvą, senelį į amžinybę, telydi dvasinė ramybė.

Jonas Burokas-LLKS garbės pirmininkas, laisvės kovų dalyvis

Vasario 16-osios minėjimas Kruonyje, Gojaus šile, 2019 m.

Nuotrauka iš G. Markevičiaus archyvo.

į pionierių ir komjaunimo organizacijas, daužė mokyklose Lenino ir Stalino portretus, skleidė tiesą apie komunistų, stribų ir kitų pasidavusių asmenų okupantams siautėjimą, kėlė Vasario 16-osios garbei trispalves, per Vėlines degino žvakes kapuose ant savanorių kapų. Ypač aktyvūs buvo kunigai. Ukmergės marijonų bažnyčios kunigai, broliai marijonai buvo vieni iš patriotinio judėjimo organizatorių. Mes tai jutome, nes kartu su broliu patarnaudavome šv. Mišioms. Vienuolyno bažnyčios rektorius Viktoras Šauklys, kunigas Jonas Paliukas už antisovietinę veiklą buvo nuteisti ir ilgus metus kalėjo sovietiniuose lageriuose. Brolis marijonas Juozas Rutkauskas ir mano tėvas buvo partizanų ryšininkais, pristatydavo partizanams vaistus, tvarsliavą ir kitus medicininius reikmenis. Partizanai ateidavo pas tėvą į kalvę sutaisyti ginklų, ten buvo ruošiami sprogmenys. Manychiau, kad vieni iš iniciatorių sukurti pagrindinę jaunimo organizaciją „Lietuvos patriotas“ buvo marijonų vienuolyno

zanai. Stribai net buvo pradėję kasti apkasus. Vasario 16-ąją iškėlė Trispalves ant gaisrinės bokšto ir ant piliakalnio aukštame medyje. Į tą medį įkėlė maišą su mėšlu ir užrašė „užminuota“. Čekistai šaudė į maišą, bet nedrįso lipti į medį, kad nuimtų vėliavą. Tik iš ryto, praušus, trispalvę vėliavą nukėlė.

Iš Vilniaus gimnazijos komjaunimui vadovauti buvo atsiųstas labai aršus sekretorius Masandukas. Vieną vakarą, sutemus, pamokos metu, V. Vagonio sviestas pro langą akmuo pateikė sekretoriui į galvą. Visi mokiniai nuo stipraus garso labai išsigando, o sužeistas Masandukas išvirto iš savo kėdės. Po savaitės jis pasitraukė iš „atsakingų“ pareigų ir grįžo į Vilnių. Kas savaitę, kas dvi Ukmergėje pasirodydavo proklamacijos ant stulpų, namų, tvorų, rasdavo po susirinkimų, koncertų, šokių vakarėliuose jas savo kišenėse. Uoliai zujo KGB etatiniai darbuotojai, jų agentai, tačiau jų pastangos nepadėjo. Kurį laiką viskas nurimo. Organizacijos nariai jau buvo išsiskirstę, kai kurie įstoję į aukš-

kinami išsilaikė didvyriškai, nepalūžo.

Štai jie, „Lietuvos patriotas“ organizacijos nariai: organizacijos vadovas Edvardas Burokas - Vytenis; organizacijos pareigas ėjęs, Edvardą paėmus į kariuomenę, Leonardas - Zigmantas Vašatkevičius - Vanagas; Stasys Aukštuolis - Daugirdas; Vilhelmas Vagonis - Erelis; Vytautas Turla - Šarūnas; Juozas Klastauskas - Old Šaterhandas; Vytautas Klastauskas - Tigras; Algirdas Grebliauskas; Jonas Milinskas; Kazys Grigas.

Jie buvo nuteisti pagal Rusijos Federacijos BK straipsnius: 58-1a - tėvynės išdavimas, 58-8 netiesioginis terorizmas, 58-10-1 dalis, 58-11. Visi buvo nuteisti 25 metams ir 5 metams tremties, išskyrus 2 (Vytautas Klastauskas nepilnametis ir partizanų ryšininkas Kazys Grigas). Jie buvo nuteisti 10 metų kalėjimo. Teismas tęsėsi 5 dienas. Teismo parodijai atstovavo MGB justicijos mąjoras Zalatoriov, liaudies tarėjai kapitonas Lekovič, leitenantas Ibutkin ir Salokin. Edvardui Burokui tribunolas pasiūlė mir-

RENGINIŲ KALENDORIUS

Birželio 14 d., sekmadienį 2 val. p. p. United Latvian Ev. Lutheran šventovėje (1385 Andrews Ave., Lakewood, OH 44107), vyks **Baisiojo 1941 m. birželio ekumeninės pamaldos**. Šį liūdną minėjimą rengia *Baltic American Committee of Greater Cleveland*. „*Dirvos*“ inf.

KIBERNETINIO SAUGUMO SPECIALISTAI ĮSPĖJA DĖL VAIZDO KONFERENCIJŲ IR POKALBIŲ PLATFORMOS „ZOOM“ PAŽEIDŽIAMUMO

Lietuvoje tęsiantis ekstremaliai situacijai dėl COVID-19 ir daugumai verslo, švietimo bei kitoms institucijoms pradėjus vykdyti dalį veiklos nuotoliniu būdu, žymiai išaugo nuotolinės komunikacijos poreikiai. Nacionalinis kibernetinio saugumo centras prie Krašto apsaugos ministerijos (NKSC) įspėja dėl vienos populiariausių vaizdo konferencijų ir pokalbių platformos „Zoom“ pažeidžiamumą – fiksuojama duomenų privatumo problema ir didėjantis kiekis sistemos klastočių, per kurias bandoma išgauti konfidencialius vartotojų duomenis bei užvaldyti jų įrenginius.

NKSC kibernetinio saugumo specialistai nustatė, kad identifiкуotos saugumo spragos leido perimti įvairius vartotojų duomenis, tokius kaip: el. pašto adresus, nuotraukas, prisijungimus prie operacinės sistemos, gauti priejimą prie kameros ir mikrofono, įrašyti pokalbius, kt. „Zoom“ taip pat siuntė duomenis „Facebook“ platformai net ir tų vartotojų, kurie šiame socialiniame tinkle savo paskyrų neturėjo.

NKSC kibernetinio saugumo specialistai pataria šios komunikacijos platformos naudotojams būti atsargiems, o sistema neturėtų būti naudo-

jama konfidencialiems duomenis persiųsti.

Vaizdo konferencijos metu naudojantis „Zoom“ platforma NKSC specialistai rekomenduoja naudotis tik vaizdo funkcionalumu, o susirašinėjimams pasirinkti kitą komunikacijos priemonę arba naudoti „Zoom“ platformą per naršyklę, pačios sistemos į įrenginį neįdiegiant. Naudojant versiją naršyklėje reikia būti itin atidžiais, kadangi sparčiai plinta „Zoom“ svetainės klastotės, kuriose bandoma surinkti vartotojų duomenis arba priversti atsisiųsti kenkėjišką programinę kodą.

Jeigu įrenginyje būtina turėti įdiegtą sistemą, rekomenduojama naudoti tik pačią naujausią versiją. Organizacijos neturėtų „Zoom“ pokalbio kanalų identifikacinio numerio (ID) skelbti viešai, pokalbių kambariai turėtų būti apsaugoti slaptažodžiais. Specialistai primena ir dėl pačių įrenginių saugumo – jeigu vartotojai jungsis iš pažeisto įrenginio, konferencijos programos saugumas įtakos neturės.

Nacionalinio kibernetinio saugumo centro specialistai ragina vartotojus visada išlikti budriais, o ypač atidiems gaunamoms nuorodoms ir priedams (failams). **LR KAM**

KLIVLANDO 44-TASIS TARPTAUTINIS KINO FESTIVALIS VYKS KITĄMET

Š. m. nuo kovo 25 d. iki balandžio 5 d. turėjo vykti Klivlando 44-tasis tarptautinis kino festivalis (*44th Cleveland International Film Festival*) miesto centre *Tower City Cinemas*. 30 metų be pertraukų trukęs kasmetinis festivalis, šįmet neįvykęs dėl pandemijos, nukeltas į ateinančius metus: 2021 metais jis vyks Klivlando „*Playhouse Square*“, esančiame arti minėto dabartinio centro.

Planuota, kad festivalyje dalyvaus daugybė šalių su savo filmais. Pagal festivalio katalogą buvo numatyta rodyti 204 pilnametražius filmus ir 189 trumpametražes versijas, tarp kurių – trys iš Lietuvos

(„Code of Freedom“, „The Earth is Blue as an Orange“, ir „Motherland“ (Gimtinė)). Deja, bet festivalio komitetas turėjo atšaukti 2020 metų festivalį dėl pasaulyje kilusios COVID-19 pandemijos.

Prieš keletą dienų filmų festivalio komitetas paskelbė šį nutarimą, kuris, be abejo, nuliūdino daugumą kino mylėtojų. Tačiau nuo š. m. balandžio 15 d. iki balandžio 28 d. (11 val. r. iki 11:59 val.v.) dauguma filmų bus rodomi per *clevelandfilm.org/ciffstreams*. Suprantama, kad vieno filmo atsisiuntimas kainuos 8 dol., o visų filmų kaina – 75 dol.

Algirdas V. Matulionis

VU BIBLIOTEKA ATNAUJINO SKAITMENINES KULTŪROS IR MOKSLO KOLEKCIJAS

Ypatingą 450 metų sukaktį mininti VU biblioteka savo paslaugų vartotojams pristato atnaujintą skaitmeninių kolekcijų platformą internete, rašoma pranešime žiniasklaidai.

Tūkstančiais naujų dokumentų papildyta svetainė (<https://kolekcijos.biblioteka.vu.lt/>) leis mėgautis pastebimai paprastesnėmis paieškos galimybėmis, patobulinta objektų peržiūra ir intuityvesniu naršymu.

Šiuo metu atnaujintoje svetainėje suteikiama prieiga prie beveik 8 tūkstančių skaitmeninių objektų. Naršyti ir ieškoti dokumentų galima iš retų spaudinių, rankraščių, grafikos ar fotografijos rinkinių – pagrindinių čia esančių kolekcijų, skirtų studijoms, moksliniams tyrimams ir kultūriniam lavinimui. Besidomintys kultūros paveldo išsaugojimo veiklomis Lietuvoje ir pasaulyje čia taip pat ras informaciją apie nacionalines ir tarptautines skaitmeninio iniciatyvas bei projektus.

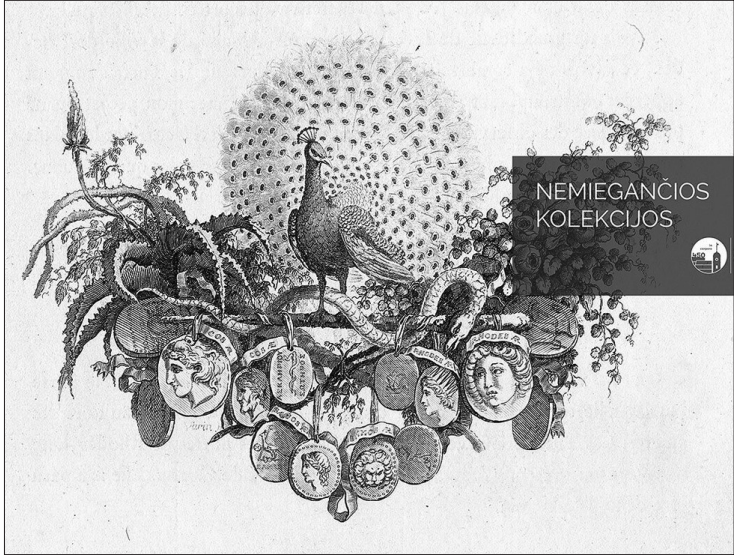
Skaitmeninių dokumentų kolekcijų platforma atveria pačias vertingiausias VU bibliotekoje saugomas kolekcijas. Tarp jų – senosios lietuvių raštijos dokumentai, inkunabulai, – pirmosios iki 15 a. spausdintos knygos, – ypatingos vertės senųjų atlasų ir žemėlapių rinkiniai. Tarp skaitmenintų dokumentų ir vienas įdomiausių bibliotekos istorinių rinkinių – LDK teismų knygos. Jį sudaro 16–19 a. rankraštinių aktų knygos ir jų fragmentai, kurių turinys atspindi plačią politinę, juridinę, socialinę ir ekonominę Lietuvos istorijos panoramą.

„DIRVAI“ AUKOJO:

S.Simoliunas,	
Detroit, MI.....	1000
Anonimas,	
Oxford, UK	100
B.Pautienis,	
Richmond Hts., OH	100
J.Linartas,	
Lake Mary, FL.....	75
A.Bacevice,	
Avon Lakr, OH.....	50
R.Aidis,	
Bethesa, MD.....	45
G.Bartkus,	
Mansfield, OH.....	45
A.Jucaitis,	
Bay Vill., OH.....	45
M.Karaska,	
Fredersburg, VA	45
V.Memėnas,	
Bloomfield, MI.....	45
A.Strazdas,	
Placentia, CA.....	45
K.Tautvydas,	
Greenbank, WA.....	45
G.Miglinas,	
Chicago, IL.....	35
V.Urbaitis,	
Cleveland, OH.....	25
R.Cernius,	
La Grange, IL.....	22
A.Giedraitienė,	
Willowick, OH.....	22
V.Adams,	
Destin, FL.....	20
V.Barzdukas,	
Cleveland, OH.....	20
G.Pleckaitienė,	
Cleveland, OH.....	20
D.Petronis,	
Dearborn, MI.....	20
R.Gricius,	
Burbank, CA.....	20
R.Lukas,	
Interlaken, NJ	10

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

gus dokumentinio kultūros paveldo objektus. Įsitraukiant į nacionalinius ir tarptautinius kultūros paveldo išsaugojimo skaitmeninėje erdvėje projektus siekiama užtikrinti čia saugomo dokumentinio paveldo prieinamumą kiekvienam vartotojui. **LRT**

Grafika, 18 amžius, Prancūzija. Pranešimo autorių nuotr.

Tarptautinio olimpinio komiteto (IOC) narys Johnas Coatesas, atsakingas už kitų metų Tokijo olimpiinių žaidynių planavimą, tvirtino, kad žaidynės galėtų tapti postūmiu Japonijos ekonomikai, skelbia naujienų agentūra AP.

Japoniją, kaip ir daugelį kitų pasaulio valstybių, smarkiai paveikė koronaviruso pandemija ir šalies ekonomika gali būti atsidūrusi recesijoje,

PERKELTOS OLIMPINĖS ŽAIDYNĖS NETAPS LAUKIAMU POSTŪMIU JAPONIJOS EKONOMIKAI

kai 2021 metų liepos 23-ąją dieną prasidės žaidynės.

„Šios žaidynės yra labai svarbios dėl postūmio Japonijos ekonomikai. Jos gali padėti pakelti šalies ekonominį rodiklį bei prisidėti prie turizmo srities atgimimo“, – ketvirtadienį surengtos vaizdo konferencijos su Tokijuje esančiu organizaciniu komitetu kalbėjo J. Coatesas.

Tokios nuomonės laikosi ir Japonijos ministras pirmininkas Shinzo Abe, kurį IOC narys pavadino „labai protingu žmogumi“.

Tiesa, naujienų agentūros AP kalbinti ekonomikos ir olimpiinių žaidynių ekspertai tvirtino, kad 17 dienų trukmės žaidynių sukeltas ekonomikos pagyvėjimas nebus toks reikšmingas 5 trilijonų JAV dolerių

dydžio Japonijos ekonomikai.

Keliose ankstesnėse žaidynėse turistų srautas ir žmonių minias gerokai sumažino išaugusios kainos.

„Jo (J. Coateso) prognozės visiškai prasilenkia su „palankiu metu“ surengtų olimpiinių žaidynių poveikio šalies ekonomikai tyrimais, – tvirtino Toronto universiteto profesorė emeritė Helena Lenskyj. – Dabartinė pasaulinė krizė tikrai neleidžia teigti, kad žaidynės bus surengtos „palankiu metu“.“

Aštuonių knygų apie olimpinės žaidynės autorė H. Lenskyj tvirtino, kad Japonijai būtų gerokai palankiau nefinansuoti į kitus metus nukeltų olimpiinių žaidynių.

„Dabartiniu metu „labai protingas žmogus“ norėtų, kad

jo šaliai nereikėtų nešti olimpiinių žaidynių organizavimo naštos“, – pridūrė profesorė.

Oficialiai teigiama, kad olimpiinių žaidynių organizavimui Japonija išleis 12,6 milijardo JAV dolerių. Kaip bebūtų, gruodį atlikto audito ataskaitoje teigiama, kad suma gali būti dvigubai didesnė. Visa suma, išskyrus 5,6 milijardo JAV dolerių, bus Japonijos mokesčių mo-

kėtojų indėlis.

Tokijo žaidynių organizacinio komiteto vadovas Toshiro Muto tvirtino, kad papildomos išlaidos dėl žaidynių perkėlimo yra didžiulės. J. Coatesas pripažino, kad perkėlimas gali turėti neigiamų pasekmių.

„Jeigu Tokijuje tikimasi, kad turistų srautai padės padengti žaidimų perkėlimo į kitus metus išlaidas, jie bus labai nemaloniai nustebinti“, – aiškino Victoras Mathesonas, dėstantis sporto ekonomiką viename iš JAV universitetų.

LRT

„BULLS“ OFICIALIAI PRISTATYTAS ARTŪRAS KARNIŠOVAS

Artūras Karnišovas. „Twitter“ nuotr.

Balandžio 13 d. Čikagos „Bulls“ sirgalams pristatytas naujuoju klubo vykdomuoju krepšinio operacijų viceprezidentu tapęs Artūras Karnišovas.

Šiose pareigose lietuvis bus vienas svarbiausių viso klubo žmonių – už jį didesnį žodį turės tik ekipos savininkai.

Lietuvis teigė, jog prisijungimas prie Čikagos klubo buvo jo svajonės išsipildymas.

„Tai yra didžiausias mano svajonių taškas ir esu pasirengęs iššūkiams, kurie manęs čia laukia. Pats užaugau žiūrėdamas „Bulls“, man, kaip vaikui iš Lietuvos, būtent jie

reprezentavo amerikietišką krepšinį ir NBA.

Visada mylėjau šį klubą ir galimybė prisidėti prie jo stiprinimo man yra privilegija. Noriu padėkoti visai organizacijai už suteiktą šansą ir puikų mano ir mano šeimos priėmimą“, – klubo pranešime cituojamas lietuvis.

Gerų žodžių jam negailėjo ir vienas ekipos savininkų Michaelas Reinsdorfas.

„Artūras yra vienas labiausiai gerbiamų vadybininkų visoje lygoje, jo pasiekimai kalba už save. Labai džiaugiuosi, kad jis dabar bus mūsų komandos dalis.

Pasitikiu jo vizija ir manau, kad jo patirtis Hjustone ir Denveryje padės jam ir dirbant čia. Esu labai laimingas galėdamas jį oficialiai pristatyti mūsų organizacijai“, – sakė jis.

„Bulls“ visuomenei ne tik pristatė patį A. Karnišovą, bet ir paskelbė, kad iš generalinio vadybininko pareigų atleidžia 22-ėjus metus klube dirbusį Garą Formaną.

LRT

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU | UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

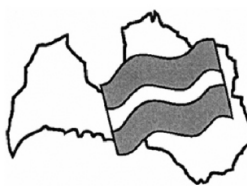
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuootojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:
www.latvianclevelandcu.org
www.facebook.com/latvianclevelandcu

Savings - 1.00% APY*
IRA - 1.26% APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

